

Recept

**Bilten
o zdravilih
iz obveznega
zdravstvenega
zavarovanja**

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

Letnik 13/ št. 1 / 25. marec 2016

Uvodnik

Spoštovani!

Po letu dni premora smo pripravili novo številko biltena Recept, ki najavlja novo terapevtsko skupino zdravil (v nadaljevanju: TSZ) z lokalnim delovanjem za zdravljenje alergijskega rinitisa. Uvedena bo 31.3.2016. 640.000 oseb že prejema vsaj eno zdravilo iz terapevtskih skupin, preko 1.100.000 oseb pa vsaj eno zdravilo, ki ima določeno najvišjo priznano vrednost. Žal pacienti še vedno niso dovolj seznanjeni, da doplačila za zdravila z najvišjo priznano vrednostjo niso obvezna. Če pacient ne želi (ne zmore) doplačevati, mu moramo omogočiti predpis oziroma izdajo enakovrednega oziroma primerljivega zdravila brez doplačila.

V prejšnji številki smo vas seznanili, da je Upravno sodišče v Ljubljani v tožbah dveh farmacevtskih družb zaradi varstva konkurence v zvezi z uvedbo dveh TSZ (lipolitiki in zaviralci ACE) v letu 2014 odločilo v prid ZZZS. Ena farmacevtska družba se je pritožila, a v lanskem letu pritožbo umaknila.

Najpomembnejša novost na področju zdravil v lanskem letu je uvedba elektronskega recepta. Po prvih težavah je v osnovnem zdravstvenem varstvu in v lekarnah kar lepo stekel, sedaj se uvaja v bolnišnicah. Razvoj aplikacije še poteka, saj še ne omogoča vseh možnosti, ki bi olajšali predpisovanje in izdajanje, kot je npr. izračun optimalne količine zdravila za določeno obdobje glede na prejeta zdravila in odmerjanje. V ta namen bo potrebno dopolniti tudi Centralno bazo zdravil (v nadaljevanju: CBZ). Javna agencija za zdravila in medicinske pripomočke pa je CBZ že dopolnila s povezavami na povzetke glavnih značilnosti zdravil, kar je pomembna pridobitev.

V preteklem letu je bilo zaključeno prestrukturiranje zdravil z receptov in Seznama B na seznam ampuliranih in drugih zdravil za zunajbolnišnično zdravljenje (Seznam A). Ta način financiranja vzpodbuja ambulantno obravnavo bolnikov in aplikacijo zdravil bližje bolnikovemu domu.

Finančni podatki za lansko leto kažejo, da so se izdatki obveznega zdravstvenega zavarovanja za vsa zdravila (recepti, seznama A in B, cepiva, krvni pripravki, itd.) v letu 2015 glede na predhodno leto povečali za 3,3 milijona evrov. Poročilo bomo objavili v naslednjem Receptu. Ob omejenih sredstvih bo potrebno izkoristiti vse možnosti, da bomo uspešneje obvladovali izdatke, saj bo le tako mogoče razvrščati nova zdravila. Podobna biološka zdravila imajo velik potencial prihrankov, ki pa je v Sloveniji zelo slabo izkoriščen. Na našem trgu so že od leta 2009 dalje pa je še vedno veliko predsodkov in odločitev, ki niso v javno-zdravstvenem interesu. Skandinavske države so v zadnjih dveh letih na tem področju naredile izjemen napredek. Smo se jim pripravljene – sposobni pridružiti?

Jurij Fürst

Kazalo

Uvodnik **1**

Terapevtske skupine zdravil

Sklep o določitvi terapevtske skupine zdravil z lokalnim delovanjem za zdravljenje alergijskega rinitisa **2**

Predpisovanje in izdajanje zdravil

Zdravila v obveznem zdravstvenem zavarovanju v letu 2015 **6**

Skromno predpisovanje podobnih bioloških zdravil (PBZ) **22**

Predpisovanje razvrščenih zdravil, ki jih ni na slovenskem trgu **24**

eRecept **24**

Sprememba listine Recept (Obr. Rp) in dopolnitev listine Delovni nalog (Obr. DN) **28**

Kakovostno predpisovanje zdravil

Nov korak k sistemskemu izboljšanju predpisovanja zdravil **29**

Medicinski pripomočki

Leto po uvedbi obnovljive naročilnice za medicinske pripomočke **31**

Na podlagi osmega odstavka 38. člena Pravilnika o razvrščanju zdravil na listo (Uradni list RS, št. 35/13) je Upravni odbor Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije na 34. seji, dne 26. 2. 2016, sprejel

Sklep o določitvi terapevtske skupine zdravil z lokalnim delovanjem za zdravljenje alergijskega rinitisa

1. člen

Ta sklep določa terapevtsko skupino zdravil z lokalnim delovanjem za zdravljenje alergijskega rinitisa, v katero so uvrščena vsa zdravila z lokalnim delovanjem za zdravljenje alergijskega rinitisa v obliki nosnega pršila, enokomponentna zdravila in kombinacija.

2. člen

Terapevtska skupina zdravil z lokalnim delovanjem za zdravljenje alergijskega rinitisa vključuje zdravila v obliki nosnega pršila z naslednjimi učinkovinami (v nadaljnjem besedilu: zdravila):

1. budezonid,
2. flutikazon,
3. mometazon,
4. flutikazonfuroat ter,
5. kombinacijo flutikazona in azelastina,

ki imajo enako terapevtsko indikacijo zdravljenje simptomov alergijskega rinitisa.

3. člen

Terapevtska skupina zdravil z lokalnim delovanjem za zdravljenje alergijskega rinitisa obsega enotni razred primerljivih odmerkov glede na jakost zdravil za terapevtsko indikacijo iz prejšnjega člena. Primerljivi odmerek za to terapevtsko skupino je definiran dnevni odmerek zdravila (v nadaljnjem besedilu: DDD*) za terapevtsko indikacijo iz prejšnjega člena:

ATC	UČINKOVINA	JAKOST	PRIMERLJIVI ODMEREK
R01AD05	budezonid	50 mcg/vpih	0,2000 mg
R01AD08	flutikazon	50 mcg/vpih	0,2000 mg
R01AD09	mometazon	50 mcg/vpih	0,2000 mg
R01AD12	flutikazonfuroat	27,5 mcg/vpih	0,1100 mg
R01AD58	flutikazon in azelastin	50 mcg in 137 mcg/vpih	4 vpihi

* DDD povzeto po opredelitvi Svetovne zdravstvene organizacije: »Definiran dnevni odmerek zdravila je opredeljen za odmerjanje v obe nosnici.«

4. člen

V terapevtski skupini zdravil z lokalnim delovanjem za zdravljenje alergijskega rinitisa, je zdravilo z najugodnejšim razmerjem med stroški in učinki zdravljenja, enokomponentno zdravilo, z najnižjo ceno primerljivega odmerka v času vsakokratne določitve najvišje priznane vrednosti za to terapevtsko skupino.

5. člen

V terapevtski skupini z lokalnim delovanjem za zdravljenje alergijskega rinitisa se določi zdravilo z dodano vrednostjo, izraženo v odstotku cene primerljivega odmerka iz 3. člena tega sklepa:

Kombinacija učinkovin	Dodana vrednost v odstotkih
flutikazon 50 mcg in azelastin 137 mcg	75,27

6. člen

Ta sklep začne veljati naslednji dan po objavi na spletni strani Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Številka: 9001-4/2016-DI/10
Ljubljana, 26. 2. 2016

Predsednica Upravnega odbora
Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije
Lučka Böhm

Obrazložitev:

Pravilnik o razvrščanju zdravil na listo (Uradni list RS, št. 35/13; v nadaljnjem besedilu: Pravilnik) na podlagi 6. točke prvega odstavka 1. člena določa natančnejši postopek in natančnejše pogoje za določanje terapevtskih skupin zdravil (v nadaljnjem besedilu: TSZ).

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Zavod) na podlagi prvega odstavka 38. člena Pravilnika določa TSZ na lastno pobudo med zdravili, razvrščenimi na pozitivno in vmesno listo zdravil, pri čemer je podlaga za vključitev zdravila v TSZ terapevtska indikacija in merila iz 5. člena Pravilnika. TSZ je skupina zdravil, razvrščenih na pozitivno in vmesno listo zdravil z enako terapevtsko indikacijo, ki lahko vključuje posamezna zdravila, kombinirana zdravila in različne farmacevtske oblike zdravila, ki jo določi Zavod (45. točka prvega odstavka 2. člena Pravilnika). Na podlagi osmega odstavka 38. člena Pravilnika TSZ in njihove spremembe s sklepom določi upravni odbor Zavoda (v nadaljnjem besedilu: sklep).

Terapevtska indikacija

V skladu s 44. točko prvega odstavka 2. člena Pravilnika je terapevtska indikacija zdravila v povzetku glavnih značilnosti zdravila navedena bolezen ali motnja, pri kateri lahko zdravilo učinkuje v smislu ozdravitve ali izboljšanja. Enaka terapevtska indikacija za vsa zdravila, vključena v TSZ z lokalnim delovanjem za zdravljenje alergijskega rinitisa, je zdravljenje simptomov alergijskega rinitisa.

Alergijski rinitis je vnetje sluznice v nosu in obnosnih votlinah. Alergijski rinitis je bil sprva redka bolezen, v zadnjih desetletjih pa število bolnikov skokovito narašča. Danes ima alergijski rinitis že 20-30 % prebivalcev. Alergijski rinitis se deli na akutni in kronični, sezonski in celoletni, intermitentni (občasni) in persistentni (trajni). Trajni alergijski rinitis povzroča preobčutljivost na pršice in njim sorodne insekte, plesni. Celoletni alergeni ob človeku so še živalski epiteliji, ki jih ustvarjajo mačka, pes, morski prašiček, hrček, zajec, konj, ptice, govedo, svinje, glodavci. Značilni bolezenski znaki so občutek zamašenega nosu, voden izcedek iz nosu, draženje in kihanje. Lahko se pridruži glavobol, prizadet voh in vnetje oči. Zelo burno obliko alergijskega rinitisa spremlja splošno slabo počutje, glavoboli, lahko celo bolečine v sklepih. Alergijski rinitis je redko izolirana bolezen. Veliko bolnikov z alergijskim rinitisom ima tudi astmo, v otroškem obdobju so lahko pridružene dodatne bolezni: sinusitis, konjunktivitis (vnetje očesne veznice), vnetje srednjega ušesa, faringitis (vnetje žrela), laringitis (vnetje grla).

Najpomembnejši in najučinkovitejši ukrep pri zdravljenju alergijskega rinitisa je odstranitev alergena, ki bolniku povzroča težave. Ker to ni vedno možno, se težave lajšajo z zdravili. Ob blagih simptomih se uporabljajo antihistaminiki v obliki pršila za nos, pri težjih kortikosteroidna pršila za nos in sistemski antihistaminik (tablete), zlasti če so vnete tudi oči. Glede na simptome se občasno predpišejo tudi dekonjestivi. Pri najtežjih bolnikih, preobčutljivih na posamezne inhalacijske alergene, se izvaja specifična imunoterapija. Zdravila za alergijski rinitis - nosni glukokortikoidi ali protivnetna pršila za nos

delujejo neposredno na sluznico nosu, olajšajo simptome in navadno ne povzročajo zaspanosti.

Leta 2008 so bile objavljene evropske smernice za zdravljenje alergijskega rinitisa.

Izbira ustreznega zdravila je odvisna od mnogih dejavnikov, med njimi učinkovitosti, sledenja smernicam, vpliva farmacevtske industrije, ekonomskega in administrativnega vidika ter od značilnosti zdravnika in bolnika. Poraba zdravil z lokalnim delovanjem za zdravljenje alergijskega rinitisa stalno narašča.

V letu 2015 je prejelo vsaj en recept za zdravila z lokalnim delovanjem za zdravljenje alergijskega rinitisa 118.683 zavarovancev.

V TSZ z lokalnim delovanjem za zdravljenje alergijskega rinitisa so vključena vsa zdravila z učinkovinami, navedenimi v 2. členu tega sklepa, ki so razvrščena na pozitivno (P70) in vmesno listo (V) zdravil.

Zdravila z lokalnim delovanjem za zdravljenje alergijskega rinitisa v obliki pršila so heterogena skupina zdravil brez zelo pomembnih razlik v kliničnih lastnostih v smislu, učinkovitosti in varnosti. Pri določanju terapevtske skupine so upoštevana vsa razvrščena zdravila. Enotna obravnava je možna za indikacijo zdravljenja simptomov alergijskega rinitisa.

V TSZ z lokalnim delovanjem za zdravljenje alergijskega rinitisa ni vključeno zdravilo z učinkovino flutikazon 400 mikrogramov/0,4 ml kapljice za nos, suspenzija, ker ima drugačno indikacijo: za zdravljenje nosnih polipov in s tem povezanih simptomov zapore nosu.

Zdravila z lastniškimi imeni, ki so vključena v TSZ z lokalnim delovanjem za zdravljenje alergijskega rinitisa, bodo določena v času vsakokratne določitve najvišje priznane vrednosti (v nadaljnjem besedilu: NPV) za TSZ oziroma NPV za razred iz 3. člena tega sklepa. Zdravila na dan 1. 2. 2016 so prikazana v tabeli 2.

Razredi

Na podlagi četrtega odstavka 38. člena Pravilnika se lahko TSZ razdeli na razrede primerljivih odmerkov glede na jakost zdravil (v nadaljnjem besedilu: razredi). TSZ z lokalnim delovanjem za zdravljenje alergijskega rinitisa obsega samo en enotni razred.

Primerljivi odmerki so določeni za enako terapevtsko indikacijo zdravljenja alergijskega rinitisa iz 2. člena tega sklepa.

Enotni razred je oblikovan glede na DDD po opredelitvi Svetovne zdravstvene organizacije. Primerljivi odmerek zdravila je opredeljen kot 4 vpihi (eden za vsako nosnico, dvakrat na dan), kar je enako 0,2 mg, oziroma 0,11 mg. Učinkovine in primerljivi odmerki so navedeni v 3. členu.

Najmanjši tržni delež

Najmanjši tržni delež učinkovin zdravil oziroma njihovih kombinacij iz 2. člena tega sklepa znaša 16,67 odstotkov (tabela 1) v skladu z enačbo iz tretjega odstavka 38. člena Pravilnika (100 % / (5 učinkovin oziroma kombinacij učinkovin +1)). Ta delež dosegajo učinkovine mometazon in flutikazonfuroat (tabela 1).

Tabela 1. Zdravila z lokalnim delovanjem za zdravljenje alergijskega rinitisa, izdatki zanje, poraba v definiranih dnevni odmerkih (DDD) in delež porabe v DDD v obdobju od januarja 2015 do decembra 2015.

ATC	Splošno ime	Celotna vrednost receptov	Vrednost receptov OZZ	Število DDD	Delež porabe v DDD	Dosega najmanjši tržni delež
R01AD05	budezonid	34.681	24.730	214.050	2,66%	NE
R01AD08	flutikazon	388.120	145.876	1.283.706	15,96%	NE
R01AD09	mometazon	863.751	686.699	4.909.200	61,05%	DA
R01AD12	flutikazonfuroat	406.380	304.979	1.579.770	19,65%	DA
R01AD58	flutikazon in azelastin	26.358	6.878	54.570	0,68%	NE
Skupna vsota		1.719.290	1.169.161	8.041.296	100,00%	

Zdravilo z najugodnejšim razmerjem med stroški in učinki zdravljenja

Na podlagi petega odstavka 38. člena Pravilnika se v primeru, če med zdravili v TSZ ali v posameznem razredu ni pomembnih razlik v učinkovitosti, varnosti, farmacevtskih oblikah ali načinu uporabe, določi kot zdravilo z najugodnejšim razmerjem med stroški in učinki zdravljenja zdravilo z najnižjo ceno primerljivega odmerka v času vsakokratne določitve NPV za TSZ oziroma NPV za razrede.

Med zdravili v enotnem razredu iz 3. člena tega sklepa ni pomembnih razlik v učinkovitosti, varnosti, farmacevtskih oblikah ali načinu uporabe, zato se na podlagi petega odstavka 38. člena Pravilnika kot zdravilo z najugodnejšim razmerjem med stroški in učinki zdravljenja določi tisto enokomponentno zdravilo, ki bo imelo ob vsakokratni določitvi NPV za razred iz 3. člena tega sklepa najnižjo ceno primerljivega odmerka.

Dodana vrednost

Kombiniranemu zdravilu, ki je vključeno v TSZ, se določi dodana vrednost v skladu s sedmim odstavkom 38. člena Pravilnika. Dodana vrednost se določi kot razlika med vsoto NPV posameznih učinkovin ter NPV kombiniranega zdravila brez dodane vrednosti, določenih na podlagi podatkov, veljavnih ob pripravi sklepa o TSZ po postopku za določanje NPV iz 39. do 43. člena Pravilnika. Izražena je v odstotku cene primerljivega odmerka. Če NPV kombiniranega zdravila brez dodane vrednosti presega vsoto NPV posameznih učinkovin, se dodana vrednost ne določi.

V TSZ z lokalnim delovanjem za zdravljenje alergijskega rinitisa se določi dodana vrednost zdravilu, ki vsebuje kombinacijo učinkovin:

1. flutikazon in azelastin.

Dodana vrednost za kombinacijo flutikazona in azelastina se določi kot razlika med vsoto NPV odmerkov posameznih učinkovin ter NPV odmerka kombiniranega zdravila brez dodane vrednosti. Izračun dodane vrednosti v skladu s sedmim odstavkom 38. člena Pravilnika temelji na podlagi podatkov o cenah zdravil z dne 1. februarja 2016.

Izračun dodane vrednosti za kombinacije po Pravilniku:

Učinkovina	Izračunana NPV odmerka
flutikazon 50 mcg	0,1120
azelastin 137 mcg	0,0843*
Vsota	0,1963
Kombinacija	
flutikazon 50 mcg in azelastin 137 mcg	0,1120

Dodana vrednost je v odstotkih izraženo razmerje med vsoto izračunanih NPV odmerkov posameznih učinkovin ter izračunanim NPV kombinacije, zmanjšano za 100 %:

$$(0,1963 : 0,1120) \times 100 - 100 = 175,26 \%$$

* Cena odmerka za učinkovino azelastin je izračunana na podlagi cene zdravila Allergodil 1 mg/ml pršilo za nos raztopina (0,14 mg/vpih), 10 ml in podatkov farmacevtske družbe Meda Pharma, ki je imetnik dovoljenja za promet z zdravilom.

En odmerek Allergodil 1 mg/ml pršila za nos je 0,14 ml in vsebuje 0,14 mg azelastinijevega hidroklorida.

Pakiranje, ki vsebuje 10 ml raztopine zadostuje za 17 dni uporabe

DDD so 4 vpihi: $4 \times 0,14 = 0,56$ ml; $10 \text{ ml} : 0,56 \text{ ml} = 17,86$ dni;

$17 \text{ dni} \times 4 \text{ vpihi/dan} = 68$ vpihov).

Tabela 2. Razred zdravil za zdravljenje alergijskega rinitisa. Referenčno zdravilo je označeno krepko.

Ime zdravila	Splošno ime	Razred	Primerljivi odmerek	Enota primerljivega odmerka
TAFEN NASAL 50 mcg/odmerek pršilo za nos 200 x	budezonid	1	0,2	mg
FLIXONASE 50 mcg/vpih pršilo za nos susp. 120 x	flutikazon	1	0,2	mg
Nasonex 50 mcg/vpih pršilo za nos susp. 120 x	mometazon	1	0,2	mg
Momox 50 mcg/vpih pršilo za nos susp. 120 x	mometazon	1	0,2	mg
AVAMYS 27,5 mcg/vpih pršilo za nos 120x	flutikazonfuroat	1	0,11	mg
Dymista 137 mcg/50 mcg na vpih pršilo za nos susp. 120 x	flutikazon in azelastin	1	4	vpihi

Izračun za azelastin

Učinkovina	Izračunana cena odmerka brez dodane vrednosti
Allergodil 1 mg/ml pršilo za nos, 68 vpihov	5,9
Azelastin 137 mcg	5,9 : 68 = 0,0843

Farmakoekonomski vidik

Stroški za zdravila za zdravljenje alergijskega rinitisa so v zadnjem letu (od januarja 2015 do decembra 2015) znašali 1.719.290 evrov. V Sloveniji so registrirana in razvrščena zdravila za zdravljenje alergijskega rinitisa. Na pozitivno (P70%) listo so razvrščeni: flutikazonfuroat, flutikazon, mometazon in budesonid. Na vmesno listo pa je razvrščena kombinacija flutikazona in azelastina. Določitev terapevtske skupine je potrebna, ker so po prihodu generičnih zdravil nastale med zdravili velike razlike v ceni in ker se poraba povečuje. Tabela 1 kaže podatke o porabi zdravil za zdravljenje alergijskega rinitisa in izdatkih zanje. Glede na ceno teh zdravil je farmakoekonomski vidik pomemben, saj predstavljajo precejšnje finančno breme.

Prihranki

Določitev NPV za terapevtsko skupino zdravil z lokalnim delovanjem za zdravljenje alergijskega rinitisa bi glede na izračune o po-

rabi v zadnjem letu prinesla za 222.583 evrov celotnih prihrankov in 155.808 evrov prihrankov v OZZ na letni ravni, kar znaša 13 % vrednosti terapevtske skupine. V tabeli 3 so ocenjeni prihranki na letni ravni, upoštevajoč vse navedene parametre.

Etični vidik

Etični vidik se pri obravnavi te skupine zdravil ne upošteva, saj gre za eno najpogostejših bolezni.

Podatki in ocene iz referenčnih virov

Pri določitvi TSZ so bili kot referenčni viri uporabljeni:

1. SPC-ji vseh v TSZ vključenih zdravil
2. SPC Allergodil
3. ARIA-smernice (Allergic Rinitis and tis Impact on Asthma); 2008

Mnenje Komisije za razvrščanje zdravil na listo:

V skladu z drugim odstavkom 1. člena Pravilnika Zavod določa TSZ na podlagi strokovnega mnenja komisije za razvrščanje zdravil na listo zdravil iz 32. člena Pravilnika (v nadaljnjem besedilu: komisija).

TSZ z lokalnim delovanjem za zdravljenje alergijskega rinitisa je komisija obravnavala na seji 1/2016 dne 21. 1. 2016, ko je sprejela strokovno mnenje, da se TSZ sprejme in predloži Upravnemu odboru ZZS v sprejem.

Tabela 3. Zdravila z lokalnim delovanjem za zdravljenje alergijskega rinitisa in ocenjeni prihranki na letni ravni:

ATC	ATC naziv	Celotna vrednost receptov	Vrednost receptov OZZ	Celotni prihranek	Prihranek OZZ	Celotni prihranek kot delež celotnih izdatkov za zdravila v %	Prihranek OZZ kot delež celotnih izdatkov za zdravila v %
R01AD05	budesonid	34.681	24.730	3.501	2.451	10%	10%
R01AD08	flutikazon	388.120	145.876	52.399	36.680	14%	25%
R01AD09	mometazon	863.751	686.699	-	-	0%	0%
R01AD12	flutikazonfuroat	406.380	304.979	154.123	107.886	38%	35%
R01AD58	flutikazon in azelastin	26.358	6.878	12.560	8.792	48%	128%
Skupna vsota		1.719.290	1.169.161	222.583	155.808	13%	13%

Zdravila v obveznem zdravstvenem zavarovanju v letu 2015

Razvrščanje zdravil in živil

ZZZS je v letu 2015 obravnaval 131 vlog in pobud, kar je 49 manj kot v letu 2014. Na listo zdravil za predpisovanje na recept je bilo razvrščenih 20 novih zdravil (26 v letu 2014). Na seznam bolnišničnih zdravil je bilo razvrščenih 5 novih zdravil (9 v letu 2014), na seznam A pa 2 novi zdravili. Razvrščeni sta bili 2 novi živila. Tri vloge so bile negativno rešene (pomalidomid, kanagliflozin in kanagliflozin z metforminom), 2 pritožbi na drugo stopnjo (Ministrstvo za zdravje) sta bili zavrjeni.

Na pozitivno oziroma vmesno listo so bila razvrščena naslednja nova zdravila: insulin degludek (Tresiba), empagliflozin (Jardiance), simoktokog alfa (Nuwiq), turoktokog alfa (NovoEight), riociguat (Adempas), alitretinoin (Toctino), estradiol (Estring), flukloksacilin (Flukloksacilin Altamedics), kolistin (Colobreathe), zanamivir (Relenza), oseltamivir (Tamiflu), lamivudin, abakavir in dolutegravir (Triumeq), dasabuvir (Exviera), ritonavir, ombitasvir, paritaprevir (Viekirax), sofosbuvir (Sovaldi), sofosbuvir in ledipasvir (Harvoni), ibrutinib (Imbruvica), nintedanib (Vargatef, Ofev), pifendidon (Esbriet) in fampridin (Fampyra).

V seznam bolnišničnih zdravil (seznam B), ki so ločeno financirana bolnišnicam za uporabo v bolnišnični ali specialistični ambulantni dejavnosti, so bila razvrščena naslednja nova zdravila: bendamustin (Levact), obinutuzumab (Gazyvaro), piksantron (Pixuvri), siltuksimab (Sylvant) in deksametazon (Ozurdex) (tabela 22).

Leta 2013 je bil uveden seznam ampuliranih in drugih zdravil za ambulantno zdravljenje (seznam A). Vanj so uvrščena ločeno zaračunljiva zdravila v specialistični ambulantni in v osnovni zdravstveni dejavnosti. ZZZS jih izvajalcem financira na osnovi prejetih zahtevkov ali pa v obliki avansov. Nanj so bila prerazvrščena vsa preostala zdravila z drugih list. Na seznam A sta bili v letu 2015 razvrščeni 2 novi obliki železa v parenteralni obliki: Venofer in Iroprem (tabela 23).

Nekatera zdravila so razvrščena na več list, da se omogoči njihovo najprimernejšo dostopnost. Tako so npr. zdravila za Fabryjevo bolezen razvrščena na seznam B, kar omogoča aplikacijo v okviru morebitne hospitalizacije, na seznam A, kar omogoča financiranje ambulantnega dajanja v okviru specialistične ambulante ali pri osebem zdravniku, in na pozitivno listo, da je mogoče predpisati zdravilo na recept za bolnike oziroma svojce, ki obvladajo zdravljenje na domu.

Tabela 1. Zdravila, predpisana na recept v letih 2014 in 2015 z ustreznimi indeksi.

	2014		2015		Indeks 2015/14	
št. razvrščenih zdravil za ambulantno predpisovanje (št. učinkovin)	2.712	(637)	2.709	(657)	100	(103)
št. razvrščenih zdravil na pozitivni listi (št. učinkovin)	1.779	(458)	1.743	(471)	98	(103)
št. razvrščenih zdravil na vmesni listi (št. učinkovin)	933	(198)	966	(202)	104	(102)
št. predpisanih zdravil za ambulantno predpisovanje (št. učinkovin)	2378	(632)	2432	(638)	102	(101)
št. predpisanih zdravil na pozitivni listi (št. učinkovin)	1.540	(439)	1.543	(457)	100	(104)
št. predpisanih zdravil na vmesni listi (št. učinkovin)	838	(193)	889	(198)	106	(103)
skupno število predpisanih receptov (število izdaj) v breme OZZ	16.661.861		17.053.909		102	
št. receptov (število izdaj) s pozitivne liste (delež v %)**	9.636.458	(57,8)	9.732.441	(57,1)	101	(99)
št. receptov (število izdaj) z vmesne liste (delež v %)	7.025.403	(42,2)	7.321.468	(42,9)	104	(102)
število receptov (število izdaj) na prebivalca*	8,08	/	8,27	/	102	/
št. pakiranj na prebivalca*	19,10	/	19,41	/	102	/
poraba zdravil (v definiranih dnevni odmerkih)	974.312.709	/	984.877.258	/	101	/
celotni izdatki za zdravila na zeleni in beli recept** (v evrih)	432.293.685	/	446.039.856	/	103	/
celotni izdatki za zdravila, izdana na zeleni recept (v evrih; OZZ in PZZ) ***	425.252.223	/	439.070.153	/	103	/
izdatki obveznega zavarovanja za zdravila*** (v evrih)	264.551.440	/	274.021.396	/	104	/
izdatki za zdravila na zeleni recept na prebivalca (OZZ in PZZ)*	206,27	/	212,82	/	103	/
izdatki obveznega zavarovanja za zdravila na prebivalca*	128,32	/	132,82	/	104	/
Povprečna vrednost Rp – s pozitivne liste	31,01	/	31,28	/	101	/
– z vmesne liste	18,00	/	18,38	/	102	/
celotni izdatki za magistralna zdravila, izdana na zeleni recept (v evrih; OZZ in PZZ)***	6.559.825	/	6.967.521	/	106	/
število zavarovancev, ki jim je bilo predpisano vsaj eno zdravilo na recept v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja	1.503.657	/	1.515.703	/	101	/
število zavarovancev, ki jim je bil predpisan obnovljivi recept (delež zavarovancev v % glede na vse prejemnike zdravil)	452.528	(30,1)	507.084	(33,5)	112	(111)
število izdaj na obnovljivi recept (delež v % glede na vse recepte)	3.760.866	(22,6)	4.288.674	(25,1)	114	(111)

* Stanje prebivalcev na dan 1. 7. 2014 oziroma 1. 7. 2015.

** Vrednost obveznega in prostovoljnega zavarovanja ter samoplačniških receptov.

*** Vrednost zdravil in lekarniške dejavnosti, izdanih v letu 2014 oziroma 2015.

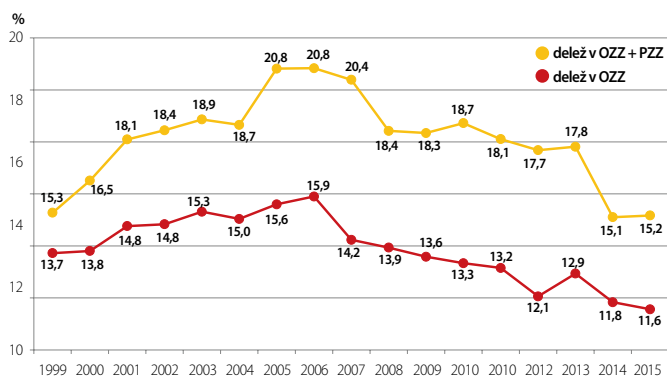
**** Skupaj z magistralnimi zdravili Vir: ZZZS, podatki iz baze receptov.

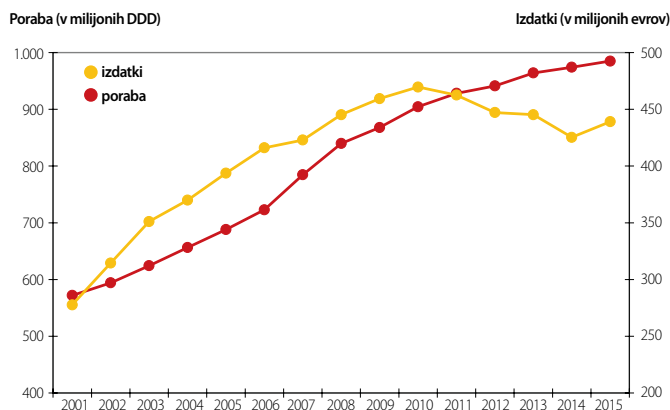
Izdatki za zdravila in živila iz obveznega zdravstvenega zavarovanja

Zdravila in živila na recept: podatki iz baze receptov

V tabeli 1 so prikazani izbrani podatki iz baze receptov o zdravilih in živilih za posebne zdravstvene namene (živila), izdanih na recept v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja (v nadaljnjem besedilu OZZ) v letu 2015. Poraba zdravil, merjena v definiranih dnevni odmerkih (DDD), se je zvišala za 1,1 %. V zadnjih petih letih se je poraba povečala povprečno za 1,7 % letno. Vsaj en zeleni recept je prejelo 1.515.703 (73,5 %) prebivalcev. Poraba zdravil na prejemnika receptov se je povečala za 0,3 %, v zadnjih 5 letih pa povprečno za 1,3 % letno. Skupni izdatki za zdravila in živila na zelene recepte (OZZ, dopolnilna zavarovanja in doplačila) so se povečali za 3,2 % na 439.070.153 evrov. Njihov delež v celotnih izdatkih za zdravstveno varstvo se je v obdobju 2011–15 znižal z 18,1 % na 15,2 % (sl. 1). Povprečna cena DDD se je z 0,44 evra povečala na 0,45 evra. Sl. 2 kaže porabo zdravil na recept in skupne izdatke zanje od 2001 dalje. Delež obnovljivih receptov se je povečal za 22,6 % v letu 2014 na 25,1 % v letu 2015. Vsaj en obnovljivi recept je prejelo 33,5 % prejemnikov receptov.

Slika 1. Delež izdatkov za zdravila na recept med izdatki ZZS (delež v OZZ) in v skupnih izdatkih obveznega in dopolnilnih zavarovanj (delež v OZZ+PZZ) v obdobju 1999–2015.

Slika 2. Poraba zdravil na recepte v milijonih DDD in izdatki zanje (OZZ in doplačila) v milijonih evrov v obdobju 2001–2015.

Zdravila, živila, krvni pripravki in cepiva: finančni podatki ZZS

Glede na finančne podatke o plačilih ZZS izvajalcem so znašali odhodki OZZ za zdravila in živila na recept 280.879.223 evrov, kar predstavlja 11,6 % odhodkov OZZ. Izdatki so se glede na predhodno leto povečali za 2.536.614 evrov oziroma za 0,9 %. Izdatki za zdravila s seznama B so znašali 60.348.382 evrov in so se glede na predhodno leto povečali za 1.090.805 evrov oziroma za 2 %. Stroški za zdravila s seznama A so znašali 13.213.379 evrov in so se glede na predhodno leto povečali za 7.541.182 evrov oziroma za 2,3 krat. V tabeli 2 so prikazani navedeni in ostali izdatki OZZ na področju zdravil, odšteta pa povračila na osnovi dogovorov s farmacevtskimi družbami. Podatki kažejo, da so se najbolj povečali izdatki za seznam A. To je posledica prerazvrstitev ampuliranih zdravil na seznam A in ne povečane porabe. Izdatki OZZ za celotno področje zdravil, živil in cepiv so se povečali za 1,1 % oziroma za 3,9 milijona evrov.

Tabela 2. Izdatki OZZ za zdravila in živila po načinih financiranja.

Način financiranja	2014	2015	Indeks 15/14	Razlika 15/14
Zdravila in živila na recept	278.342.609	280.879.223	100,9	2.536.614
Zdravila s seznama B	59.257.577	60.348.382	101,8	1.090.805
Zdravila s seznama A*	5.672.197	13.213.379	232,9	7.541.182
Zdravila v centrih za odvisnosti	2.397.778	2.612.378	108,9	214.600
Izjemna povračila za zdravila in živila	2.399.760	2.379.500	99,2	-20.260
Krvni pripravki (pogodba z ZTM)	10.138.252	9.254.828	91,3	-883.424
Cepiva (pogodba z NIJZ)	4.485.356	4.331.368	96,6	-153.988
SKUPAJ IZDATKI	362.693.529	373.019.058	102,8	10.325.529
Povračila farmacevtskih družb	71.754	6.498.090	9.056	6.426.336
IZDATKI OZZ (= izdatki - povračila)	362.621.775	366.520.968	101,1	3.899.193

*od 1. 5. 2013

Obvladovanje izdatkov za zdravila

Sprejemu paketa predpisov na področju zdravil v decembru 2010 je sledilo sklepanje krovnih dogovorov z inovativnimi farmacevtskimi družbami za znižanje cen na povprečno raven 6 % pod najvišjimi dovoljenimi cenami. Februarja 2012 je bila uveljavljena novela Pravilnika o določanju cen zdravil za uporabo v humani medicini, ki je zaostri merila za določanje cen generičnih zdravil. Za originalna zdravila pa ZZS sklepa krovne dogovore, s katerimi dosega povprečno 9 % nižje cene od najvišjih dovoljenih. ZZS sklepa tudi dogovore za vsako novo razvrščeno zdravilo in živilo ter za že razvrščena. V letu 2015 so bili sklenjeni 3 novi krovni dogovori in podpisanih 26 aneksov h krovnim dogovorom. Sklenjenih je bilo 143 novih dogovorov za posamezna zdravila in živila.

V letu 2012 je bila v okviru ZUJF sprejeta sprememba 23a. in 23c. člena ZZVZZ, ki je uvedla določanje najvišjih priznanih vrednosti za terapevtske skupine zdravil. Določa jih ZZS na osnovi terapevtske indikacije in drugih meril. 26. aprila 2013 je bil objavljen novi Pravilnik o razvrščanju zdravil na listo. 1. oktobra 2013 je bila uvedena prva terapevtska skupina zdravil (v nadaljnjem besedilu TSZ) – zaviralci protonske črpalke. V letu 2014 so bile uvedene TSZ za zniževa-

nje holesterola, zaviralci angiotenzinske konvertaze, acetilsalicilna kislina, imatinib, triptani in zdravila za zdravljenje glavkoma. V letu 2015 ni bilo uvedenih novih terapevtskih skupin zdravil. Na uvedbo terapevtskih skupin zdravil sta se dve farmacevtski družbi odzvali s tožbo, ena je bila pravnomočno zaključena v letu 2014, drugo pa je tožnik umaknil leta 2015.

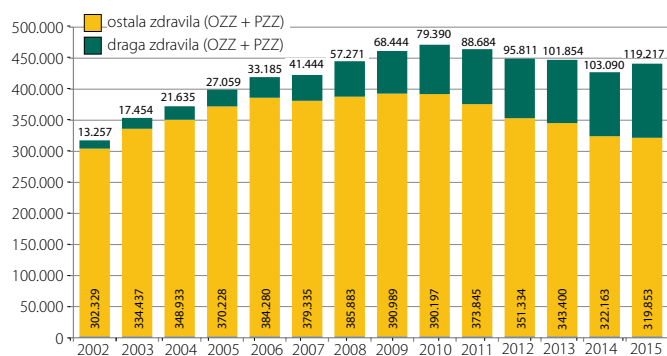
Najvišje priznane vrednosti se določajo na 2 meseca. Seznam medsebojno zamenljivih zdravil z najvišjo priznano vrednostjo se je s 115 skupin zdravil zmanjšal na 113 in vsebuje 951 zdravil (952 v letu 2014). Seznam terapevtskih skupin zdravil vsebuje 354 zdravil. V letu 2015 je 630.614 oseb prejelo vsaj eno zdravilo iz terapevtskih skupin, 1.143.342 oseb pa vsaj eno zdravilo, ki ima določeno najvišjo priznano vrednost.

Podatki o zdravilih in živil na recept

Podatki o zdravilih, prikazani v nadaljevanju, vsebujejo zelene recepte, izdane v slovenskih lekarnah v breme OZZ, ne vsebujejo pa belih – samoplačniških receptov, zdravil, porabljenih pri izvajalcih zdravstvenega varstva in nakupov zdravil v tujini.

Draga zdravila na recept (slika 3)

Poraba bioloških, tarčnih in drugih dragih zdravil na recept narašča. Če jih opredelimo po strošku zdravljenja, ki presega 2.000 evrov letno na osebo, je znašal njihov delež v letu 2015 27,3 %. Ta zdravila je v letu 2015 prejelo 17.132 zavarovanih oseb (v letu 2014 17.487 oseb), povprečen strošek dragih zdravil na osebo pa je znašal 6.959 evrov (5.895 evrov v letu 2014). Število bolnikov, ki so prejeli ta zdravila, se je v letu 2015 prvič nekoliko znižalo; doslej je namreč strogo naraščalo. Vrednost na bolnika, ki je bila v zadnjih letih na ravni 6.000 evrov, se je povečala kar za 18 %, kar je največ doslej. To kaže, da bolniki prejemajo ne le vse dražja zdravila, ampak jih prejemajo tudi daljši čas.

Slika 3. Celotni izdatki (OZZ in doplačila) za draga zdravila v tisočih evrov v obdobju 2001 – 2015.

Lestvica po skupni vrednosti (tabela 3)

Tabela vsebuje prvih 50 zdravil, razporejenih po skupni vrednosti obveznega in dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj. Najbolj so se povečali izdatki (vrednost) za fingolimod (Gilenya), rivaroksaban (Xarelto) in kombinacijo formoterol/beklometazon (Foster). Ustekinumab (Stelara) je poleg vodilnega adalimumaba (Humira) drugo biološko zdravilo, ki je prišlo med prvih deset. Izdatki so se najbolj zmanjšali za zdravila interferon beta-1a (Avonex, Rebif), interferon beta-1b (Betaferon, Extavia) in kombinacijo salmeterol/flutikazon (Seretide).

Tabela 3. Lestvica zdravil po skupni vrednosti (OZZ in PPZ) v letu 2015*

Mesto 2015	Mesto 2014	Splošno ime	Vrednost	Poraba	Indeks vrednosti	Indeks porabe
1	1	adalimumab	13.104.370	0,56	110	112
2	3	pantoprazol	5.854.869	31,83	102	112
3	2	rosuvastatin	5.748.654	58,48	96	112
4	11	ustekinumab	5.214.415	0,20	122	131
5	6	perindopril in indapamid	5.129.098	26,95	104	107
6	8	lenalidomid	5.106.673	0,04	107	110
7	20	rivaroksaban	5.090.340	5,90	150	150
8	10	bisoprolol	5.003.894	21,78	113	106
9	9	etanercept	4.915.610	0,21	107	113
10	5	insulin aspart, dvofazni	4.883.747	6,92	97	97
11	7	perindopril	4.849.576	53,65	100	103
12	4	salmeterol in flutikazon	4.548.241	4,22	84	90
13	12	atorvastatin	4.153.381	36,86	97	100
14	15	dalteparin	4.071.142	2,97	108	110
15	18	tramadol in paracetamol	3.864.932	8,05	109	111
16	19	paracetamol	3.758.200	6,26	109	109
17	13	pregabalin	3.745.277	2,85	96	113
18	16	duloksetin	3.659.498	5,39	101	107
19	29	dabigatran	3.522.424	2,51	128	137
20	25	denozumab	3.402.381	4,40	112	124
21	17	imatinib	3.367.274	0,07	94	99
22	23	amoksicilin in klavulanska k.	3.363.733	4,36	105	102
23	26	insulin aspart, hitrodelfujoči	3.142.945	4,51	105	105
24	14	interferon beta-1a	3.094.798	0,36	80	73
25	32	naproksen	3.062.271	16,68	115	121
26	27	levodopa in zaviralec dekarboksilaze	2.991.396	1,13	103	104
27	30	aripiprazol	2.915.379	1,04	108	114
28	21	acetilsalicilna kislina (100 mg)	2.907.678	69,90	90	102
29	24	formoterol in budezonid	2.853.396	3,06	92	97
30	28	tamsulozin in dutasterid	2.841.787	4,96	99	100
31	54	formoterol in beklometazon	2.739.310	3,01	138	140
32	22	rivastigmin	2.702.141	2,43	84	108
33	35	tiotropijev bromid	2.619.323	3,58	103	103
34	80	fingolimod	2.554.821	0,07	166	177
35	36	diklofenak	2.498.987	15,77	99	105
36	31	glatiramer acetat	2.445.432	0,11	91	91
37	44	kvetiapin	2.407.264	2,85	103	104
38	41	insulin glargin	2.388.905	2,18	101	101
39	47	metformin	2.352.136	22,14	104	105
40	33	pegfilgrastim	2.327.900	0,07	89	99
41	46	mesalazin	2.324.803	2,53	101	103
42	45	drosiprenon in etinilestradiol	2.240.200	11,66	97	95
43	59	nilotinib	2.227.190	0,03	115	115
44	42	indapamid	2.213.342	11,35	95	94
45	58	golimumab	2.208.418	0,10	114	119
46	39	ramipril	2.207.282	45,12	91	96
47	51	abirateron	2.205.612	0,03	101	103
48	-	sofosbuvir in ledipasvir	2.201.149	0,00	/	/
49	34	interferon beta-1b	2.137.382	0,13	82	82
50	-	sofosbuvir	2.105.137	0,01	/	/

* Vrednost v evrih, poraba v DDD/1000 prebivalcev/dan.

Lestvica po porabi (tabela 4)

Največjo porabo po številu DDD ima že četrto leto zapored acetilsalicilna kislina. Med prvimi 50 zdravili se je najbolj povečala poraba naproksena, holekalciferola, rosuvastatina in pantoprazola. Poraba pa se je najbolj zmanjšala gestodenu z etinilestradiolom in enalaprilu.

Tabela 4. Lestvica zdravil po porabi v letu 2015.*

Mesto 2015	Mesto 2014	Splošno ime	Vrednost	Poraba	Indeks vrednosti	Indeks porabe
1	1	acetilsalicilna kislina (100 mg)	69,90	2.907.678	102	90
2	2	rosuvastatin	58,48	5.748.654	112	96
3	3	perindopril	53,65	4.849.576	103	100
4	4	ramipril	45,12	2.207.282	96	91
5	5	atorvastatin	36,86	4.153.381	100	97
6	7	holekalciferol	32,96	1.105.381	113	118
7	8	pantoprazol	31,83	5.854.869	112	102
8	6	enalapril	28,50	1.992.439	89	85
9	10	perindopril in indapamid	26,95	5.129.098	107	104
10	9	amlodipin	24,45	1.761.846	96	97
11	11	metformin	22,14	2.352.136	105	104
12	12	bisoprolol	21,78	5.003.894	106	113
13	13	furosemid	17,83	1.429.693	105	105
14	19	naproksen	16,68	3.062.271	121	115
15	14	natrijev levotiroksinat	16,42	1.959.405	105	107
16	16	diklofenak	15,77	2.498.987	105	99
17	15	escitalopram	15,33	1.747.560	101	72
18	18	sertralin	14,47	1.005.644	105	54
19	21	lacidipin	13,86	1.835.102	104	101
20	23	laktuloza	13,35	1.072.103	104	108
21	25	esomeprazol	13,12	1.935.754	104	99
22	22	doksazosin	13,11	1.959.403	100	89
23	20	omeprazol	13,03	1.761.264	98	91
24	28	gliklazid	13,01	1.763.010	110	89
25	24	valsartan	12,50	1.039.527	99	90
26	30	lerkanidipin	12,21	881.703	105	94
27	26	drosiprenon in etinilestradiol	11,66	2.240.200	95	97
28	32	tamsulozin	11,56	1.421.818	105	103
29	27	indapamid	11,35	2.213.342	94	95
30	29	simvastatin	10,94	1.713.730	94	94
31	31	zolpidem	10,41	1.437.213	95	96
32	34	perindopril in amlodipin	9,88	2.089.467	107	84
33	33	losartan	9,63	975.462	96	75
34	38	telmisartan	8,92	992.801	107	73
35	37	varfarin	8,46	1.020.701	97	98
36	35	enalapril in hidroklorotiazid	8,10	1.043.245	90	90
37	40	tramadol in paracetamol	8,05	3.864.932	111	109
38	39	fenoterol in ipratropijev bromid	7,67	1.623.695	105	105
39	36	gestoden in etinilestradiol	7,65	813.906	86	87
40	41	insulin aspart, dvofazni	6,92	4.883.747	97	97
41	42	nifedipin	6,67	1.114.682	97	90
42	45	loratadin	6,66	861.176	106	104
43	46	mometazon	6,59	872.519	106	78
44	43	karvedilol	6,44	2.067.015	95	95
45	53	paracetamol	6,26	3.758.200	109	109
46	55	nebivolol	6,12	890.711	107	108
47	52	desloratadin	6,10	830.640	105	104
48	44	železov(III) oksid in polimaltoza	6,05	1.064.481	92	94
49	48	kandesartan	6,04	630.384	99	96
50	47	mometazon (dermalni)	5,98	820.437	97	85

* Vrednost v evrih, poraba v DDD/1000 prebivalcev/dan.

Lestvica zdravil z največjo rastjo izdatkov OZZ (tabela 5)

Prikazana so zdravila, za katera so se izdatki OZZ v letu 2015 najbolj povečali. Ker je delež OZZ v kritju zdravil 100 % (lista P100), 70 % (lista P70) ali 10 % (lista V), se ta lestvica razlikuje od ostalih, ki kažejo le skupne (OZZ in PZZ) izdatke in porabo. Med temi zdravili so kar štiri za zdravljenje hepatitisa C (na 1., 2., 4. in 9. mestu) in tri za multiplo sklerozo (dimetilfumarat – Tecfidera, fingolimod – Gilenya in teriflunomid – Aubagio). Porast imigluceraze (Cerezyme) je posledica vzporedne razvrstitve na pozitivno listo in odraža zdravljenje na domu v obliki tedenskih infuzij za bolnike z Gaucherjevo boleznijo.

Tabela 5. Lestvica zdravil po absolutnem povečanju vrednosti OZZ v letu 2015 glede na 2014 (v evrih).

Me sto	Naziv	Skupna vrednost (OZZ + PZZ 2015)	Vrednost OZZ 2014	Vrednost OZZ 2015	Rast vrednosti OZZ 2015 – 2014
1	sofosbuvir in ledipasvir	2.201.149	-	2.201.149	2.201.149
2	sofosbuvir	2.105.137	-	2.105.137	2.105.137
3	dimetilfumarat	1.912.233	39.323	1.912.233	1.872.909
4	ombitasvir, paritaprevir in ritonavir	1.296.145	-	1.296.145	1.296.145
5	enzalutamid	1.679.891	550.167	1.679.891	1.129.723
6	imigluceraza	1.316.524	-	1.116.938	1.116.938
7	fingolimod	2.554.821	1.534.999	2.554.821	1.019.822
8	ustekinumab	5.214.415	4.290.481	5.214.415	923.934
9	simeprevir	822.539	-	822.539	822.539
10	adalimumab	13.104.370	9.312.905	10.073.864	760.959
11	teriflunomid	590.977	32.924	590.977	558.053
12	formoterol in beklometazon	2.739.310	1.407.362	1.948.543	541.181
13	lipegfilgrastim	932.339	395.833	932.339	536.506
14	romiplostim	1.640.344	793.673	1.313.859	520.187
15	indakaterol in glikopironijev bromid	919.423	165.211	649.764	484.553
16	makrogol, kombinacije	418.498	-	418.478	418.478
17	krizotinib	613.104	195.960	613.104	417.144
18	lenalidomid	5.106.673	4.762.484	5.106.673	344.189
19	regorafenib	637.493	314.535	637.493	322.958
20	eltrombopag	1.212.826	704.882	1.016.073	311.190

Pregled zdravil na ravni ATC 1

Tabela 6 kaže podatke o vrednosti in porabi zdravil na prvi, anatomski ATC ravni. Ob skupnem 1-odstotnem povečanju porabe zdravil glede na leto 2014 se je zmanjšala le poraba skupine G (ginekologija, urologija). Primerjava podatkov v zadnjem 5-letnem obdobju (tabela 7) kaže, da se je poraba v večini skupin povečala, stroški pa večinoma zmanjšali.

Tabela 6. Poraba, celotna in OZZ vrednost receptov za zdravila na ravni ATC 1 v letu 2015 z ustreznimi indeksi glede na 2014. (Vrednost v evrih, poraba v DDD/1000 prebivalcev/dan.)

ATC	Naziv skupine	Poraba	Celotna vrednost	Vrednost OZZ	Indeks porabe	Indeks celotne vrednosti
A	Zdravila za bolezni prebavil in presnove	197,41	52.242.165	36.077.329	105	105
B	Zdravila za bolezni krvi in krvotvornih organov	106,71	34.578.387	18.731.403	104	112
C	Zdravila za bolezni srca in ožilja	549,76	76.210.087	24.985.643	101	95
D	Zdravila za bolezni kože in podkožnega tkiva	37,00	6.883.685	4.957.139	102	101
G	Zdravila za bolezni sečil in spolovil ter spolni hormoni	72,16	20.957.071	8.815.107	81	95
H	Hormonska zdravila za sist. zdravljenje - razen spolnih hor.	23,31	9.865.837	7.200.222	105	107
J	Zdravila za sistemsko zdravljenje infekcij	15,56	26.364.709	23.506.517	104	134
L	Zdravila z delovanjem na novotvorbe in imunomodulatorji	11,16	81.418.627	73.809.880	101	108
M	Zdravila za bolezni mišično-skeletnega sistema	59,63	15.476.547	2.985.540	106	100
N	Zdravila z delovanjem na živčevje	142,53	67.067.371	41.512.635	102	97
P	Antiparazitiki	0,28	481.528	417.028	107	110
R	Zdravila za bolezni dihal	71,06	25.918.748	17.023.959	104	99
S	Zdravila za bolezni čutil	20,81	8.087.432	4.688.207	104	104
V	Razna zdravila	0,51	6.550.438	3.566.140	108	109
Skupaj		1.307,90	432.102.632	268.276.748	101	103

Podatki po ATC skupinah

Podatki o zelenih receptih, izdani v lekarnah, so v tem poglavju prikazani na različnih ATC ravneh. Zajeta so vsa zdravila, ki presegajo vrednost 300.000 evrov, izjemoma pa tudi tista z nižjimi vrednostmi, kadar jo to smiselno zaradi boljšega vpogleda v porabo zdravil v posameznih farmakoterapevtskih skupinah.

ATC A: Zdravila za bolezni prebavil in presnove (tabela 8)

Povečanje poraba natrijevega hidrogenkarbonata gre predvsem na račun predpisovanja lastniškega zdravila namesto magistralnega, ki se ga ne sme več predpisovati. Poraba zaviralcev protonске črpalke se je ponovno povečala, nadaljuje se tudi prestrukturiranja v prid pantoprazolu. Poraba metoklopramida se je povečala, kar morda ni v skladu s priporočilom Odbora za zdravila za uporabo v humani medicini (CHMP) pri Evropski agenciji za zdravila (EMA). Predpisuje se lahko le še za kratkotrajno uporabo (do 5 dni). Njegova uporaba pri kroničnih boleznih, kot so gastropareza, dispepsija in gastroezofagealni refluks, ali kot dodatek pri kirurških in radioloških posegih ni več dovoljena (1). V tabeli je novo odvajalo makrogol, ki se uporablja za čiščenje pred kolonoskopijo.

Poraba zdravil za zdravljenje sladkorne bolezni se je povečala za 2 %. Med insulini je v tabeli novi insulin degludek, ki je inzulin zadnje izbire, ki se sme predpisovati le v primeru pogostih hipoglikemij ob zdravljenju z ostalimi insulini. Poraba metformina se je povečala za 5 %, poraba sulfonilsečnin pa nekoliko zmanjšala. Med ostalimi zdravili izstopa predvsem visoka rast linagliptina in eksenatida s podaljšanim sproščanjem. V tabelo je prvič uvrščen dapagliflozin, v Sloveniji prvi predstavnik nove skupine zaviralcev SGLT2. Med vitamini in minerali je porasla predvsem poraba holekalciferola. Na tabelo sta dodani dve zdravili za zdravljenje motenj presnove, imigluceraza (Cerezyme) za zdravljenje Gaucherjeve bolezni, ki je sicer v obliki infuzij, a se za zdravljenje na domu predpisuje na recept, in miglustat (Zavesca) za zdravljenje Gaucherjeve in Niemann-Pickove bolezni.

Tabela 7. Poraba zdravil in njihova celotna vrednost na ravni ATC 1 v letih 2011 in 2015 z ustreznimi indeksi. (Vrednost v evrih, poraba v DDD/1000 prebivalcev/dan.)

ATC	Naziv skupine	Poraba 2011	Poraba 2015	Indeks porabe	Vrednost 2011	Vrednost 2015	Indeks
A	Zdravila za bolezni prebavil in presnove	170,36	197,41	116	54.632.285	52.242.165	96
B	Zdravila za bolezni krvi in krvotvornih organov	86,20	106,71	124	24.754.378	34.578.387	140
C	Zdravila za bolezni srca in ožilja	530,44	549,76	104	112.690.717	76.210.087	68
D	Zdravila za bolezni kože in podkožnega tkiva	38,31	37,00	97	7.421.968	6.883.685	93
G	Zdravila za bolezni sečil in spolovil ter spolni hormoni	94,59	72,16	76	24.550.545	20.957.071	85
H	Hormonska zdravila za sist. zdravljenje - razen spolnih hor.	19,58	23,31	119	9.133.092	9.865.837	108
J	Zdravila za sistemsko zdravljenje infekcij	15,05	15,56	103	19.400.537	26.364.709	136
L	Zdravila z delovanjem na novotvorbe in imunomodulatorji	9,99	11,16	112	64.198.891	81.418.627	127
M	Zdravila za bolezni mišično-skeletnega sistema	59,87	59,63	100	18.924.019	15.476.547	82
N	Zdravila z delovanjem na živčevje	131,03	142,53	109	79.021.495	67.067.371	85
P	Antiparazitiki	0,22	0,28	130	326.295	481.528	148
R	Zdravila za bolezni dihal	64,76	71,06	110	28.619.794	25.918.748	91
S	Zdravila za bolezni čutil	18,25	20,81	114	8.026.741	8.087.432	101
V	Razna zdravila	0,28	0,51	178	4.711.761	6.550.438	139
Skupaj		1.238,92	1.307,90	106	456.412.519	432.102.632	95

Tabela 8. Poraba zdravil za bolezni prebavil in presnove, izdatki zanje, ustrežni indeksi na predhodno leto in povprečna cena enote (DDD) zdravila. (Vrednost v evrih, poraba v DDD/1000 prebivalcev/dan.)

ATC	Skupina/zdravilo	Poraba 2015	Vrednost 2015	Indeks porabe	Indeks vrednosti	Cena DDD
A	Zdravila za bolezni prebavil in presnove	197,41	52.242.165	105	105	0,35
A02	Zdravila za kislinsko pogojene bolezni	62,31	11.303.970	106	99	0,24
A02AH	Natrijev hidrogenkarbonat	0,43	618.925	127	111	1,90
A02BA	Antagonisti histaminskih rec. H2: ranitidin	3,00	895.142	94	90	0,40
A02BC	Zaviralci protonske črpalke	58,85	9.768.145	106	99	0,22
A02BC01	omeprazol	13,03	1.761.264	98	91	0,18
A02BC02	pantoprazol	31,83	5.854.869	112	102	0,24
A02BC03	lansoprazol	0,87	216.258	100	82	0,33
A02BC05	esomeprazol	13,12	1.935.754	104	99	0,20
A03	Zdravila za zdrav. gastroint. funkc. motenj	1,25	428.047	102	101	0,45
A03FA01	metoklopramid	0,64	166.564	113	115	0,35
A03FA03	domperidon	0,50	132.254	90	91	0,35
A04	Antiemetiki in zdravila proti slabosti	0,06	458.213	106	104	10,67
A04AA02	granisetron	0,04	204.771	105	106	7,24
A04AD12	aprepitant	0,02	239.509	112	103	18,74
A05	Zdravila za bolezni žolča in jeter: ursodeoksiholna kislina	0,47	300.004	108	101	0,84
A06	Odvajala	13,47	1.525.621	104	149	0,15
A06AD11	laktuloza	13,35	1.072.103	104	108	0,11
A06AD65	makrogol, kombinacije	0,04	418.498	/	/	12,80
A07E	Zdravila s protivnetnim delovanjem v črevesju	3,19	3.004.320	104	102	1,25
A07EA06	budezonid	0,18	482.271	107	103	3,60
A07EC02	mesalazin	2,53	2.324.803	103	101	1,22
A09AA02	multiencimska zdravila (lipaze, proteaze)	0,94	1.043.961	110	99	1,48
A10	Zdravila za zdravljenje diabetesa	75,91	28.761.533	102	102	0,50
A10A	Insulini in analogi	22,47	17.031.949	101	102	1,01
A10AB	Insulini s hitrim delovanjem in analogi	6,80	4.635.005	104	105	0,91
A10AB04	insulin lispro	1,19	801.870	101	103	0,89
A10AB05	insulin aspart	4,51	3.142.945	105	105	0,92
A10AB06	insulin glulizin	0,82	560.957	108	108	0,91
A10AC01	humani insulin, srednjedolgodeljujoči	2,34	1.426.695	104	100	0,81
A10AD	Insulini in analogi, dvofazni	9,36	6.543.790	98	99	0,93
A10AD01	humani insulin, dvofazni	0,53	319.498	94	97	0,80
A10AD04	insulin lispro, dvofazni	1,91	1.340.544	105	107	0,93
A10AD05	insulin aspart, dvofazni	6,92	4.883.747	97	97	0,94
A10AE	Insulini z dolgotrajnim delovanjem in analogi	3,97	4.426.459	103	103	1,48
A10AE04	insulin glargin	2,18	2.388.905	101	101	1,46
A10AE05	insulin detemir	1,66	1.837.263	97	95	1,47
A10AE06	insulin degludek	0,14	200.292	/	/	1,95
A10B	Antidiabetiki, brez inzulinov	53,44	11.729.584	103	102	0,29

A10BA02	metformin	22,14	2.352.136	105	104	0,14
A10BB	Sulfonamidni antidiabetiki, derivati sečnine	22,54	3.362.797	99	88	0,20
A10BB07	glipizid	1,59	433.433	79	79	0,36
A10BB08	glikvidon	2,78	769.939	96	94	0,37
A10BB09	gliklazid	13,01	1.763.010	110	89	0,18
A10BB12	glimepirid	4,66	343.061	88	87	0,10
A10BD	Kombinacije peroralnih zdravil	4,40	2.117.440	106	102	0,64
A10BD02	metformin in glibenklamid	2,47	438.481	100	99	0,24
A10BD07	metformin in sitagliptin	0,98	849.280	118	102	1,15
A10BD08	metformin in vildagliptin	0,82	713.647	105	95	1,16
A10BF	Zaviralci glukozidaze alfa: akarboza	0,40	228.550	84	81	0,75
A10BH	Zaviralci dipeptidil peptidaze 4 (DPP-4)	1,67	1.461.653	112	102	1,17
A10BH01	sitagliptin	0,81	707.378	113	100	1,16
A10BH02	vildagliptin	0,21	187.548	91	86	1,19
A10BH05	linagliptin	0,57	491.924	130	123	1,16
A10BX	Drugi antidiabetiki, brez inzulinov	2,29	2.207.008	116	135	1,28
A10BX02	repaglinid	1,27	213.733	93	99	0,22
A10BX04	eksenatid	0,20	431.617	140	154	2,91
A10BX07	liraglutid	0,49	1.222.440	115	115	3,31
A10BX09	dapagliflozin	0,24	201.246	710	606	1,10
A11	Vitamini	36,10	2.246.227	110	107	0,08
A11CC03	alfakalcidol	1,52	636.871	97	105	0,56
A11CC04	kalcitriol	0,60	420.985	103	94	0,94
A11CC05	holekalciferol	32,96	1.105.381	113	118	0,04
A12	Minerali	3,36	987.492	101	101	0,39
A12AA04	kalcijev karbonat	2,81	660.075	100	101	0,31
A12BA	kalij	0,55	327.417	103	102	0,79
A16	Druga zdravila za b. prebavil in presnove	0,01	1.918.416	174	581	341,75
A16AB02	imigluceraza	0,00	1.316.524	/	/	1.316,52
A16AX06	miglustat	0,00	552.488	195	195	274,05

ATC B: Zdravila za bolezni krvi in krvotvornih organov (tabela 9)

Poraba zdravil za bolezni krvi in krvotvornih organov se je povečala za 4 %. Povečuje se tako poraba heparinov kot novih peroralnih antikoagulacijskih zdravil. Na tabelo je prvi vključen apiksaban. Med antiagregacijskimi zdravili najhitreje narašča poraba tikagrelora. Koagulacijski faktorji se lahko za zdravljenje na domu predpisujejo na recept. Na tabelo je prvi vključen nonakog alfa, rekombinantni koagulacijski faktor IX (BeneFIX). Poraba romiplostima in eltrombopaga, zdravil za imunsko trombocitopenično purpuro, se je močno povečala. Med epoetini se je najbolj povečala poraba darbopoetina alfa, delež podobnih bioloških epoetinov pa je še vedno zelo nizek.

Tabela 9. Poraba zdravil za bolezni krvi in krvotvornih organov, izdatki zanje, ustrežni indeksi na predhodno leto in povprečna cena DDD zdravila. (Vrednost v evrih, poraba v DDD/1000 prebivalcev/dan.)

ATC	Skupina/zdravilo	Poraba 2015	Vrednost 2015	Indeks porabe	Indeks vrednosti	Cena DDD
B	Zdravila za bolezni krvi in krvotvornih organov	106,71	34.578.387	104	112	0,43
B01	Antitrombotiki	97,42	23.565.003	105	113	0,32
B01AA	Antagonisti vitamina K	8,96	1.118.953	97	99	0,17
B01AA03	varfarin	8,46	1.020.701	97	98	0,16
B01AB	Heparini	4,64	7.008.580	104	101	2,01
B01AB04	dalteparin	2,97	4.071.142	110	108	1,82
B01AB05	enoksaparin	0,59	878.836	117	117	1,97
B01AB06	nadroparin	1,07	2.058.602	86	86	2,56
B01AC	Zaviralci agregacije trombocitov brez heparina	74,39	5.828.235	102	91	0,10
B01AC04	klopidogrel	2,09	305.302	105	80	0,19
B01AC05	tiklopidin	0,45	262.332	87	87	0,77
B01AC06	acetilsalicilna kislina 100 mg	69,90	2.907.678	102	90	0,06
B01AC21	treprostinil	0,00	451.757	76	75	535,14
B01AC22	prasugrel	0,29	348.863	88	86	1,58
B01AC24	tikagrelor	0,71	1.105.309	116	116	2,07
B01AC30	dipiridamol, acetilsalicilna k.	0,94	362.327	77	78	0,51
B01AE	Zaviralci trombina direktni: dabigatran	2,51	3.522.424	137	128	1,87
B01AF	Direktni zaviralci faktorja Xa	4,08	3.530.443	224	211	1,15
B01AF01	rivaroksaban	5,90	5.090.340	150	150	1,15
B01AF02	apiksaban	0,97	850.419	676	646	1,17
B02	Antihemoragiki	0,06	5.151.137	143	123	111,32
B02BD02	koagulacijski faktor VIII	0,01	1.932.475	87	87	327,87
B02BD09	nonakog alfa	0,00	303.932	170	192	336,04
B02BX04	romiplostim	0,03	1.640.344	167	171	76,80
B02BX05	eltrombopag	0,02	1.212.826	148	142	66,95
B03	Zdravila za zdravljenje slabokrvnosti	9,23	5.821.206	96	101	0,84
B03A	Zdravila z železom	8,30	1.794.593	96	98	0,29
B03AB05	kompleks železovega(III) oksida s polimaltozo	6,05	1.064.481	92	94	0,23
B03AB09	železov(III) proteinsukcinitat	1,73	564.573	82	82	0,43
B03X	Epoetini	0,93	4.026.613	104	103	5,75
B03XA01	epoetin alfa, beta, theta	0,42	1.799.993	96	93	5,66
B03XA02	darbepoetin alfa	0,44	1.885.856	114	116	5,70
B03XA03	metoksipolietilenglikol - epoetin beta	0,07	340.764	102	96	6,58

ATC C: Zdravila za bolezni srca in ožilja (tabela 10)

Izdatki za zdravila za bolezni srca in ožilja so se ob minimalno večji porabi znižali že tretje leto zapored, tokrat za 5 %. Med zdravili za zdravljenje angine pectoris se poraba nitratov znižuje, tudi tokrat pa izstopa zelo visoka rast porabe ranolazina. Zaradi presnove preko CYP3A4 se lahko vpleta v pomembne interakcije z drugimi zdravili za zdravljenje srčno-žilnih bolezni, kot so statini, diltiazem, digoksin ter z antimikotiki, klaritromicinom in grenivko. Ima neugoden varnostni profil. Zato ima naslednje omejitve predpisovanja: "Le po priporočilu kardiologa za bolnike s stabilno angino pectoris, pri katerih niso možni invazivni posegi in bolezen ni ustrezno nadzorovana z zaviralci beta adrenergičnih receptorjev, antagonisti kalcija in dolgodelujočimi nitraty, ali jih ne prenašajo oziroma imajo kontraindikacije zanje." Tudi poraba eplerenona še vedno strmo narašča. Pogosto je predpisan v nasprotju z omejitvijo predpisovanja, ki se gla-

si: "Zdravljenje po akutnem miokardnem infarktu, z iztisno frakcijo do 30% le v primerih, kadar se po zdravljenju s spironolaktonom pojavijo hudi neželeni učinki." V primerjavi s spironolaktonom ima sicer manj hormonskih neželenih učinkov (npr. ginekomastije), ima pa primerljiv vpliv na pojav hiperkalemije, zato je ob višji ceni lahko le zdravilo druge izbire. Poraba zdravil, ki delujejo na RAS, se znižuje že od leta 2011, obenem pa prihaja do prestrukturiranja med njimi v prid perindopriila in njegovih kombinacij. Na tabeli je prvič kombinacija perindopriila, amlodipina in indapamida. Poraba statinov se je povečala za 5 %, in sicer le na račun rosuvastatina.

Tabela 10. Poraba zdravil za bolezni srca in ožilja, izdatki zanje, ustrežni indeksi glede na predhodno leto in povprečna cena enote (DDD) zdravila. (Vrednost v evrih, poraba v DDD/1000 prebivalcev/dan.)

ATC	Skupina/zdravilo	Poraba 2015	Vrednost 2015	Indeks porabe	Indeks vrednosti	Cena DDD
C	Zdravila za bolezni srca in ožilja	549,76	76.210.087	101	95	0,18
C01	Zdravila za bolezni srca	21,45	7.103.519	97	102	0,44
C01A	Kardiotonični glikozidi: metildigoksin	2,26	285.233	95	96	0,17
C01B	Antiaritmiki, skupine I in III	4,23	1.034.772	100	99	0,33
C01BC03	propafenon	1,71	305.787	98	99	0,24
C01BD01	amiodaron	2,43	581.888	103	101	0,32
C01BD07	dronedaron	0,08	147.096	91	92	2,36
C01DA	Organski nitraty	7,78	2.168.270	94	87	0,37
C01DA02	gliceriltrinitrat	5,22	1.854.392	95	87	0,47
C01DA14	izosorbidmononitrat	2,56	313.878	92	90	0,16
C01E	Druga zdravila za bolezni srca	7,17	3.448.732	100	113	0,64
C01EB15	trimetazidin	4,99	625.119	96	142	0,17
C01EB17	ivabradin	1,54	1.514.982	100	90	1,31
C01EB18	ranolazin	0,64	1.308.632	144	143	2,71
C02	Antihipertenzivi	14,77	3.397.984	99	85	0,31
C02CA04	doksazosin	13,11	1.959.403	100	89	0,20
C02KX01	bosentan	0,02	888.331	115	64	57,16
C03	Diuretiki	35,86	6.253.305	101	103	0,23
C03BA11	indapamid	11,35	2.213.342	94	95	0,26
C03CA01	furosemid	17,83	1.429.693	105	105	0,11
C03CA04	torasemid	2,78	776.237	98	110	0,37
C03DA01	spironolakton	3,21	1.177.385	102	104	0,49
C03DA04	eplerenon	0,44	604.782	136	125	1,83
C07	Zaviralci adren. receptorjev beta	43,58	9.468.685	101	106	0,29
C07AB02	metoprolol	5,05	599.710	93	93	0,16
C07AB07	bisoprolol	21,78	5.003.894	106	113	0,31
C07AB12	nebivolol	6,12	890.711	107	108	0,19
C07AG02	karvedilol	6,44	2.067.015	95	95	0,43
C08	Zaviralci kalcijevih kanalčkov	58,84	6.141.558	100	96	0,14
C08CA01	amlodipin	24,45	1.761.846	96	97	0,10
C08CA05	nifedipin	6,67	1.114.682	97	90	0,22
C08CA09	lacidipin	13,86	1.835.102	104	101	0,18
C08CA13	lerkanidipin	12,21	881.703	105	94	0,10
C08DA01	verapamil	1,22	288.144	93	92	0,31
C09	Zdravila z delovanjem na RAS	257,19	29.920.163	99	89	0,15
C09AA	Zaviralci ACE, enokomponentni	139,40	10.582.854	97	93	0,10
C09AA02	enalapril	28,50	1.992.439	89	85	0,09
C09AA04	perindopril	53,65	4.849.576	103	100	0,12
C09AA05	ramipril	45,12	2.207.282	96	91	0,06
C09AA09	fozinopril	3,41	379.106	91	73	0,15
C09AA10	trandolapril	4,03	510.312	91	81	0,17

C09AA15	zofenopril	1,38	420.118	97	96	0,41
C09B	Zaviralci ACE, kombinacije	41,62	6.916.502	101	101	0,22
C09BA02	enalapril in hidroklorotiazid	8,10	1.043.245	90	90	0,17
C09BA04	perindopril in indapamid	26,95	5.129.098	107	104	0,25
C09BA05	ramipril in hidroklorotiazid	5,19	538.659	95	97	0,14
C09BB04	perindopril in amlodipin	9,88	2.089.467	107	84	0,28
C09BB10	trandolapril in verapamil	1,61	455.018	84	69	0,38
C09BX01	perindopril, amlodipin in indapamid	1,89	576.131	1018	979	0,41
C09CA	Antagonisti AT II, enokomponentni	40,11	3.985.214	99	74	0,13
C09CA01	losartan	9,63	975.462	96	75	0,13
C09CA03	valsartan	12,50	1.039.527	99	90	0,11
C09CA04	irbesartan	3,02	347.040	93	39	0,15
C09CA06	kandesartan	6,04	630.384	99	96	0,14
C09CA07	telmisartan	8,92	992.801	107	73	0,15
C09D	Antagonisti AT II, kombinacije	21,50	5.086.850	101	76	0,31
C09DA01	losartan in hidroklorotiazid	5,71	940.122	96	76	0,22
C09DA03	valsartan in hidroklorotiazid	4,65	976.357	100	94	0,28
C09DA04	irbesartan in hidroklorotiazid	1,82	312.533	96	44	0,23
C09DA07	telmisartan in hidroklorotiazid	3,78	826.042	108	58	0,29
C09DB01	valsartan in amlodipin	1,22	524.123	102	90	0,57
C09DX01	valsartan, amlodipin in hidroklorotiazid	2,22	1.064.343	109	97	0,64
C10	Zdr. za sprem. ravni serumskih lipidov	118,07	13.924.874	105	97	0,16
C10AA	Zaviralci reduktaze HMG CoA	112,77	12.359.158	105	96	0,15
C10AA01	simvastatin	10,94	1.713.730	94	94	0,21
C10AA04	fluvastatin	4,22	481.292	93	92	0,15
C10AA05	atorvastatin	36,86	4.153.381	100	97	0,15
C10AA07	rosuvastatin	58,48	5.748.654	112	96	0,13
C10AB	Fibrati	3,12	637.558	103	103	0,27
C10AB05	fenofibrat	2,98	594.334	104	105	0,26
C10AX	Druga z. za sprem. ravni ser. lipidov: ezetimib	1,04	446.787	100	98	0,57
C10AA01	simvastatin	12,45	2.197.984	93	87	0,23
C10AA03	pravastatin	2,26	386.969	100	95	0,23
C10AA04	fluvastatin	5,11	604.530	92	90	0,16
C10AA05	atorvastatin	37,43	6.618.893	100	80	0,24
C10AA07	rosuvastatin	45,41	11.231.603	126	115	0,33
C10AB	Fibrati	2,66	543.596	113	120	0,27
C10AB05	fenofibrat	2,46	485.077	116	125	0,26
C10AX	Druga z. za sprem. ravni ser. lipidov: ezetimib	2,64	1.740.715	101	96	0,88

ATC D: Zdravila za bolezni kože in podkožja (tabela 11)

Vrednost dermatoloških zdravil znaša skupaj z magistralnimi (tabela 11) 13,85 milijona evrov. Vrednost magistralnih zdravil (6,97 milijona evrov) se je povečala za 6 %, industrijskih pa za 1 %. Poraba lokalnih antimikotikov je ostala enaka, poraba sistemskega terbinafina pa se je povečala za 4 %. Poraba kortikosteroidnih mazil se je povečala predvsem zaradi večje porabe alklometazona in betametazona. Poraba kombinacij s kortikosteroidi se je nekoliko zmanjšala. Tudi poraba lokalnih zdravil za zdravljenje aken se je zmanjšala. Povečala se je poraba imunomodulatornih mazil.

Tabela 11. Poraba zdravil za bolezni kože in podkožja, izdatki zanje, ustrežni indeksi glede na predhodno leto in povprečna cena enote (DDD) zdravila. (Vrednost v evrih, poraba v DDD/1000 prebivalcev/dan.)

ATC	Skupina/zdravilo	Poraba 2015	Vrednost 2015	Indeks porabe	Indeks vrednosti	Cena DDD
D	Zdravila za bolezni kože	37,00	6.883.685	102	101	0,25
D01	Antimikotiki za z. dermatoloških bolezni	8,01	1.642.807	100	99	0,27
D01A	Antimikotiki za lokalno zdravljenje	7,23	1.272.706	99	102	0,23
D01AC01	klotrimazol	3,51	565.005	100	102	0,21
D01AC02	mikonazol	0,85	105.457	95	95	0,17
D01AE15	terbinafin	2,38	541.591	102	104	0,30
D01B	Antimikotiki za sistemske z: terbinafin	0,78	370.100	104	91	0,63
D05	Antipsoriatiki	2,86	1.355.581	100	100	0,63
D05AX52	kalcipitriol in betametazon	2,72	1.282.187	101	101	0,63
D06	Antibiotiki in kemoterapevtiki	0,64	343.407	99	105	0,72
D06BB10	imikimod	0,14	199.266	102	95	1,94
D07	Kortikosteroidi - dermatiki	18,26	1.955.713	103	97	0,14
D07A	Kortikosteroidi, enokomponentna zdravila	12,60	1.633.838	106	96	0,17
D07AB02	hidrokortizonbutirat	1,73	150.239	105	113	0,12
D07AB10	alklometazon	1,02	211.800	126	121	0,28
D07AC01	betametazon	1,91	151.146	122	106	0,10
D07AC13	mometazon	5,98	820.437	97	85	0,18
D07AC14	metilprednizolonaceponat	1,96	300.216	110	108	0,20
D07X	Kortikosteroidi, druge kombinacije	5,66	321.874	98	98	0,08
D07XC01	betametazon in salicilna kislina	5,66	321.874	98	98	0,08
D10	Zdravila za zdravljenje aken	3,01	672.103	94	93	0,30
D10AF01	klindamicin	1,56	222.955	97	97	0,19
D10AX03	azelainska kislina	0,69	129.433	89	90	0,25
D10BA01	izotretinoin	0,20	149.145	91	80	0,97
D11	Druga zdravila za zdr. bolezni kože	0,90	741.212	104	129	1,10
D11AH01	takrolimus	0,25	173.830	95	96	0,92
D11AH02	pimekrolimus	0,64	517.635	107	131	1,07

ATC G: Zdravila za bolezni sečil in spolovil ter spolni hormoni (tabela 12)

Poraba kontraceptivov je dosegla svoj vrh leta 2008, od takrat se znižuje. Povečala se je le poraba klormadinona z etinilestradiolom in dezogestrela. Zaradi vse manjše porabe v seznamu ni več levonorgestrela z etinilestradiolom, nomegestrol z estradiolom pa je bil umaknjen z liste. Na seznam A sta bila prerazvrščena maternična vložka z levonorgestrelom (tabela 23). Poraba kontracepcijskega vaginalnega obročka (Nuvaring) se je povečala. Poraba testosterona se je povečala za 3 %. Poraba estrogenov še naprej strmo pada, poraba gestagenov pa se je povečala. Poraba kombinacije drospirenona z estradiolom za hormonsko nadomestno zdravljenje se je zmanjšala. Tudi poraba antiandrogena ciproterona in kombinacije z etinilestradiolom se znižuje. Poraba raloksifena se je znižala za 24 %, stroški zanj znašajo 87.000 evrov, zato je bil izločen s tabele. Uli-pristal se je dobro uveljavil, njegova poraba se je močno povečala. Poraba urospazmolitikov se je povečala le zaradi mirabegrona, katerega poraba se je potrojila. Angleška nacionalna agencija za zdravila (MHRA) je objavila novo kontraindikacijo za mirabegron –

hudo neurejeno arterijsko hipertenzijo, ker lahko zdravilo povzroči hipertenzivno krizo z možgansko kapjo. Mirabegron se sme uvesti le bolnikom z urejeno hipertenzijo, nato pa so potrebne redno kontrole krvnega tlaka.(2)

Tabela 12. Poraba zdravil za bolezni spolovil in sečil, izdatki zanje, ustrežni indeksi glede na predhodno leto in povprečna cena enote (DDD) zdravila. (Vrednost v evrih, poraba v DDD/1000 prebivalcev/dan.)

ATC	Skupina/zdravilo	Poraba 2015	Vrednost 2015	Indeks porabe	Indeks vrednosti	Cena DDD
G	Zdravila za bolezni sečil in spolovil ter spolni h.	72,16	20.957.071	81	95	0,39
G01	Ginekološka antimikrobna zdravila in antiseptiki	1,14	751.709	97	96	0,88
G01AA10	klindamicin vaginalna krema	0,15	165.020	83	84	1,43
G01AF02	klotrimazol	0,32	298.440	94	97	1,26
G02	Druga ginekološka zdravila	2,77	745.386	16	40	0,36
G02BB01	vaginalni obroček z etonogestrelom, etinilestradiolom	2,69	717.076	106	102	0,35
G03	Spolni hormoni in z. za urav. delovanja spolovil	35,64	7.430.764	92	94	0,28
G03A	Hormonski sistemski kontraceptivi	28,52	4.728.197	93	96	0,22
G03AA10	gestoden in etinilestradiol	7,65	813.906	86	87	0,14
G03AA12	drosiprenon in etinilestradiol	11,66	2.240.200	95	97	0,26
G03AA15	klormadinon in etinilestradiol	1,70	248.365	142	143	0,19
G03AB08	dienogest in estradiolvalerat	1,71	464.699	98	105	0,36
G03AC09	dezogestrel	3,53	689.606	108	107	0,26
G03B	Androgeni: testosteron	0,37	435.791	103	101	1,58
G03C	Estrogeni	1,19	500.050	68	64	0,56
G03CA03	estradiol	0,95	393.752	86	62	0,55
G03D	Gestageni	2,08	633.269	105	109	0,41
G03DA04	progesteron	0,48	275.962	120	117	0,76
G03DB01	didrogesteron	0,73	180.242	107	107	0,33
G03F	Gestageni v kombinaciji z estrogeni	1,83	258.194	91	83	0,19
G03FA17	drosiprenon in estradiol	0,45	172.286	92	96	0,51
G03H	Antiandrogeni	1,24	449.582	81	97	0,48
G03HA01	cipteron	0,43	331.055	89	96	1,02
G03HB01	cipteron in estradiol	0,81	118.527	78	98	0,19
G03X	Drugi spolni hormoni in z. za uravnavanje delovanja spolovil	0,24	374.875	95	127	2,08
G03XB02	ulipristal	0,01	160.560	285	286	28,58
G04	Zdravila za bolezni sečil	32,62	12.029.212	103	104	0,49
G04BD	Urospazmolitiki	5,74	4.193.887	110	116	0,97
G04BD07	tolterodin	0,28	299.938	90	78	1,42
G04BD08	solifenacin	2,30	719.780	97	96	0,41
G04BD09	tropium	0,28	797.424	97	113	3,74
G04BD10	darifenacin	1,02	695.831	91	90	0,90
G04BD11	fesoterodin	0,65	404.138	87	68	0,83
G04BD12	mirabegron	1,18	1.263.703	326	319	1,43
G04BE	Zdravila za zdravljenje erektilne disfunkcije	0,09	999.135	107	107	14,01
G04BE01	alprostadil	0,03	256.919	102	99	11,48
G04BE03	sildenafil	0,06	742.216	110	110	15,17
G04C	Z. za zdravljenje benigne hipertrofije prostate	26,78	6.836.190	102	98	0,34
G04CA	Antagonisti adrenergičnih receptorjev alfa	18,68	4.737.267	102	99	0,34

G04CA02	tamsulozin	11,56	1.421.818	105	103	0,16
G04CA03	terazosin	2,13	455.319	93	90	0,28
G04CA52	tamsulozin in dutasterid	4,96	2.841.787	100	99	0,76
G04CB	Zaviralci testosteron-5-alfa reduktaze	8,09	2.098.923	100	94	0,34
G04CB01	finasterid	5,95	1.075.158	100	90	0,24
G04CB02	dutasterid	2,15	1.023.765	99	98	0,63

ATC H: Hormonska zdravila za sistemsko zdravljenje (tabela 13)

Poraba hormonov in njihovih analogov se je povečala, izstopa pa večja poraba somatropina in veliko povečanje lanreotida. Delež porabe podobnega biološkega somatropina znaša le 4 % somatropinov.

Tabela 13. Poraba hormonskih zdravil za sistemsko zdravljenje, izdatki zanje, ustrežni indeksi glede na predhodno leto in povprečna cena enote (DDD) zdravila. (Vrednost v evrih, poraba v DDD/1000 prebivalcev/dan.)

ATC	Skupina/zdravilo	Poraba 2015	Vrednost 2015	Indeks porabe	Indeks vrednosti	Cena DDD
H	Hormonska z. za sist. zdr. - razen spolnih h.	23,31	9.865.837	105	107	0,56
H01	Hipofizni in hipotalamični h. ter sorodna z.	0,52	5.058.326	105	111	12,89
H01AC01	somatropin	0,17	1.840.478	110	116	14,41
H01AX01	pegvisomant	0,01	410.813	94	89	66,80
H01BA02	dezmopresin	0,22	533.084	100	99	3,19
H01CB02	oktreetid	0,06	1.716.891	105	110	37,02
H01CB03	lanreotid	0,01	431.436	141	144	51,19
H02	Kortikosteroidi za sistemsko zdravljenje	5,47	889.787	106	90	0,22
H02AB04	metilprednizolon	4,99	525.686	106	80	0,14
H02AB09	hidrokortizon	0,48	364.101	111	110	1,01
H03	Zdravila za bolezni ščitnice	17,06	2.052.570	105	107	0,16
H03AA01	natrijev levotiroksinat	16,42	1.959.405	105	107	0,16
H05	Zdravila za uravnavanje homeostaze kalcija	0,25	1.833.847	103	105	9,71
H05AA02	teriparatid	0,05	412.976	106	105	10,65
H05BX01	cinakalcet	0,11	977.857	106	107	12,36
H05BX02	parikalcitol	0,09	443.014	99	99	6,24

ATC J: Zdravila za sistemsko zdravljenje infekcij (tabela 14)

Poraba antibiotikov za zdravljenje bakterijskih okužb (J01) se je povečala za 4 % in porasla na 14,4 DDD/1000 prebivalcev na dan, kar je bistveno poslabšanje glede na predhodno uspešno leto. Zopet se je povečala poraba amoksicilina s klavulansko kislino, makrolidov in kinolonov. Delež azitromicina med makrolidi se povečuje in znaša že 60 %, kar bi bilo nujno potrebno zmanjšati. Poraba midekamicina (Macropen) in miokamicina (Macropen sirup), ki sta z vidika rezistence najprimernejša makrolida, pa vztrajno pada. Poraba sulfametoksazola s trimetoprimom se zmanjšuje, verjetno zaradi mnogo večje porabe nitrofurantoina. Zaskrbljujoča je večja poraba kinolonov.

Poraba vseh antimikotikov se je povečala, vorikonazola za petino, pozakonazola pa celo za 30 %. Med protivirusnimi zdravili je prišlo do velikih sprememb: ribavirin, telaprevir in boceprevir za zdravljenje hepatitisa C so nadomestila nova, učinkovitejša, a tudi bistveno dražja zdravila: simeprevir, sofosbuvir, sofosbuvir z ledipasvirom in kombinacija ombitasvir, paritaprevir, ritonavir. Strošek zanje znaša

preko 6 milijonov evrov. Za zdravljenje okužbe s HIV je na tabelo vključena nova kombinacija emtricitabin, tenofovir, rilpivirin.

Tabela 14. Poraba zdravil za sistemsko zdravljenje infekcij, izdatki zanje, ustrezni indeksi glede na predhodno leto in povprečna cena enote (DDD) zdravila. (Vrednost v evrih, poraba v DDD/1000 prebivalcev/dan.)

ATC	Skupina/zdravilo	Poraba 2015	Vrednost 2015	Indeks porabe	Indeks vrednosti	Cena DDD
J	Zdravila za sistemsko zdravljenje infekcij	15,56	26.364.709	104	134	2,25
J01	Zdravila za sistemsko z. bakterijskih inf.	14,42	11.226.959	104	102	1,03
J01A	Tetraciklini: doksiciklin	0,42	67.290	107	96	0,21
J01C	Betalaktamski antibiotiki, penicilini	9,58	6.704.144	103	104	0,93
J01CA04	amoksicilin	3,42	1.516.169	103	100	0,59
J01CE02	fenoksimetilpenicilin	1,63	1.664.930	103	105	1,36
J01CF02	kloksacilin	0,17	155.709	101	100	1,21
J01CR02	amoksicilin in zaviralci laktamaz beta	4,36	3.363.733	102	105	1,02
J01D	Drugi betalaktamski a. (cefalosporini)	0,30	369.919	109	102	1,61
J01DC02	cefuroksim	0,22	175.783	107	98	1,08
J01EE01	sulfametoksazol in trimetoprim	0,78	583.846	96	101	0,99
J01FA	Makrolidni antibiotiki	1,62	1.145.666	105	97	0,94
J01FA09	klaritromicin	0,53	217.488	105	95	0,54
J01FA10	azitromicin	0,97	804.903	108	101	1,10
J01FF	Piranozidni antibiotiki: klindamicin	0,21	260.787	100	105	1,63
J01G	Aminoglikozidi: inhal. tobramicin	0,01	179.634	110	105	37,30
J01M	Kinolonske protimikrobne učinkovine	1,14	1.178.125	104	95	1,37
J01MA02	ciprofloksacin	0,71	785.151	102	99	1,47
J01MA06	norfloksacin	0,21	112.925	99	99	0,72
J01MA12	levofloksacin	0,10	56.602	113	107	0,76
J01MA14	moksifloksacin	0,13	223.446	121	81	2,35
J01X	Druge protimikrobne učinkovine	0,36	737.549	142	104	2,69
J01XE01	nitrofurantoin	0,36	452.686	142	101	1,67
J01XX08	linezolid	0,00	245.263	119	109	110,48
J02	Antimikotiki za sistemsko zdravljenje	0,26	1.453.271	107	116	7,50
J02AC01	flukonazol	0,09	357.397	104	96	5,01
J02AC02	itakonazol	0,15	164.135	107	106	1,44
J02AC03	vorikonazol	0,01	366.996	120	109	75,33
J02AC04	pozakonazol	0,00	564.743	130	146	154,40
J05	Zdravila za sistemsko z. virusnih inf.	0,81	13.630.440	111	185	22,23
J05AB	Nukleozidi in nukleotidi (razen zav. rev. tr.)	0,22	1.633.092	103	95	9,90
J05AB01	aciclovir	0,02	163.229	110	93	10,89
J05AB11	valaciclovir	0,11	291.299	106	88	3,54
J05AB14	valganciclovir	0,03	746.320	129	105	37,02
J05AB15	brivudin	0,04	330.401	101	101	11,06
J05AE	Zaviralci proteaz	0,06	1.656.787	99	113	36,62
J05AE10	darunavir	0,04	643.959	109	104	21,18
J05AE14	simeprevir	0,00	822.539	/	/	279,78
J05AF	Zaviralci nukleozidne in nukleotidne rev. tr.	0,17	1.313.778	117	115	10,11

J05AF07	tenofovir	0,02	160.557	113	105	10,43
J05AF10	entekavir	0,13	1.066.360	121	118	10,62
J05AG	Zaviralci nenukleozidne rev. tr.	0,07	251.573	101	73	5,10
J05AG03	efavirenz	0,05	175.485	87	56	4,33
J05AR	Zdravila za z. HIV infekcij, kombinacije	0,24	2.516.710	109	110	13,79
J05AR02	lamivudin in abakavir	0,11	1.019.776	102	96	11,79
J05AR03	tenofovir in emtricitabin	0,07	775.214	109	101	14,75
J05AR08	emtricitabin, tenofovir in rilpivirin	0,01	224.965	749	749	22,25
J05AR10	lopinavir in ritonavir	0,03	356.939	89	89	13,66
J05AX	Druga zdravila za sist. z. virusnih infekcij	0,05	6.248.561	226	1.608	160,35
J05AX08	raltegravir	0,03	396.379	120	106	19,75
J05AX15	sofosbuvir	0,01	2.105.137	/	/	537,02
J05AX65	sofosbuvir in ledipasvir	0,00	2.201.149	/	/	639,13
J05AX67	ombitasvir, paritaprevir in ritonavir	0,00	1.296.145	/	/	492,46

ATC L: Zdravila z delovanjem na novotvorbe in imunomodulatorji (tabela 15)

Poraba zdravil iz te ATC skupine se je povečala za 1 %, izdatki zanje pa za 8 %. Skupna poraba citostatikov se je znižala, poraba posameznih zdravil pa se je močno povečala. Izstopata krizotinib za pljučnega raka s trikrat večjo porabo in regorafenib za kolorektalnega raka z dvakratnim povečanjem porabe. Tudi poraba enzalutamida za raka prostate se je potrojila. Poraba lipegfilgrastima, ki je cenejši od pegfilgrastima, se je močno povečala. Poraba interferonov se je zmanjšala za četrtno, kar je posledica manjše porabe pri zdravljenju hepatitisa C in multiple skleroze. Poraba imunosupresivov se je povečala, izstopa pa zelo veliko povečanje fingolimoda in teriflunomida za multiplo sklerozo; slednji je prvič na tabeli. Prav tako se je močno povečala poraba everolimusa, ustekinumaba in golimumaba.

Tabela 15. Poraba zdravil z delovanjem na novotvorbe in imunomodulatorjev, izdatki zanje, ustrezni indeksi glede na predhodno leto in povprečna cena enote (DDD) zdravila. (Vrednost v evrih, poraba v DDD/1000 prebivalcev/dan.)

ATC	Skupina/zdravilo	Poraba 2015	Vrednost 2015	Indeks porabe	Indeks vrednosti	Cena DDD
L	Z. z del. na novotvorbe in imunomodulatorji	11,16	81.418.627	101	108	9,69
L01	Z. z delovanjem na novotvorbe (citostatiki)	1,26	22.642.096	98	106	23,90
L01AX03	temozolomid	0,05	596.502	109	104	17,31
L01BC06	kapecitabin	0,13	612.136	102	54	6,08
L01XE01	imatinib	0,07	3.367.274	99	94	61,91
L01XE02	gefitinib	0,01	541.236	80	80	75,49
L01XE03	erlotinib	0,02	1.228.370	92	93	82,86
L01XE04	sunitinib	0,02	1.934.166	107	107	111,93
L01XE05	sorafenib	0,02	1.513.124	96	97	121,99
L01XE06	dasatinib	0,01	512.541	114	110	121,34
L01XE07	lapatinib	0,01	465.287	106	97	81,46
L01XE08	nilotinib	0,03	2.227.190	115	115	106,55
L01XE10	everolimus (Afinitor, Votubia)	0,02	1.565.768	113	111	113,46
L01XE11	pazopanib	0,01	1.041.079	112	102	103,05
L01XE15	vemurafenib	0,01	1.257.709	122	118	318,00
L01XE16	krizotinib	0,00	613.104	333	313	165,88
L01XE18	ruksolitinib*	/	1.921.509	/	116	/

L01XE21	regorafenib	0,01	637.493	222	203	138,83
L01XX35	anagrelid	0,07	903.324	101	102	16,36
L02	Endokrino zdravljenje	4,82	6.472.294	96	113	1,78
L02AB01	megestrol	0,15	254.386	88	88	2,32
L02BA01	tamoksifen	0,98	276.257	108	83	0,37
L02BB03	bikalutamid	1,81	1.327.452	86	85	0,97
L02BB04	enzalutamid	0,02	1.679.891	313	305	103,09
L02BG03	anastrozol	0,64	284.025	93	76	0,59
L02BG04	letrozol	1,10	305.137	107	108	0,37
L02BG06	eksemestan	0,10	170.916	103	92	2,21
L02BX03	abirateron	0,03	2.205.612	103	101	97,51
L03	Zdravila za spodbujanje imunske odzivnosti	0,80	12.180.905	82	88	20,26
L03AA	Kolonije spodbujajoči faktorji	0,12	3.793.084	116	104	41,28
L03AA02	filgrastim	0,02	532.844	96	84	41,86
L03AA13	pegfilgrastim	0,07	2.327.900	99	89	41,45
L03AA14	lippegfilgrastim	0,03	932.339	241	236	40,54
L03AB	Interferoni	0,56	5.942.389	75	80	13,98
L03AB05	interferon alfa-2b	0,03	326.811	105	100	12,90
L03AB07	interferon beta-1a	0,36	3.094.798	73	80	11,33
L03AB08	interferon beta-1b	0,13	2.137.382	82	82	21,87
L03AB10	peginterferon alfa-2b	0,02	209.486	58	55	11,50
L03AX	Drugi imunostimulansi: glatiramer acetat	0,11	2.445.432	91	91	29,00
L04	Imunosupresivi	4,28	40.123.332	115	116	12,44
L04AA06	mikofenolna kislina	0,47	1.414.279	107	98	4,01
L04AA13	leflunomid	0,40	630.250	111	110	2,08
L04AA18	everolimus (Certican)	0,03	239.015	176	173	9,65
L04AA27	fingolimod	0,07	2.554.821	177	166	51,87
L04AA31	teriflunomid	0,03	590.977	1.794	1.795	23,53
L04AB01	etanercept	0,21	4.915.610	113	107	31,15
L04AB04	adalimumab	0,56	13.104.370	112	110	31,11
L04AB05	certolizumab pegol	0,06	1.281.914	112	114	30,61
L04AB06	golimumab	0,10	2.208.418	119	114	28,98
L04AC05	ustekinumab	0,20	5.214.415	131	122	34,72
L04AD01	ciklosporin	0,15	625.222	97	95	5,40
L04AD02	takrolimus	0,21	1.202.434	127	128	7,51
L04AX01	azatioprim	0,45	239.814	103	102	0,71
L04AX02	talidomid	0,01	150.335	101	98	27,39
L04AX03	metotreksat	2,00	737.665	111	104	0,61
L04AX04	lenalidomid	0,04	5.106.673	110	107	178,15

*Ruksolitinib nima določenega DDD.

ATC M: Zdravila za bolezen mišično-skeletnega sistema (tabela 16)

Poraba nesteroidnih protivnetnih in protirevmatičnih zdravil se je povečala kar za 8 %, in sicer na račun naproksena, ibuprofena in diklofenaka. Skupna poraba zdravil za osteoporozo se je zmanjšala, le poraba denosumaba se hitro povečuje. Ves denosumab, predpisan na recept, gre za zdravljenje osteoporoze (Prolia). Zaradi vse manjše porabe sta bila klodronat in kombinacija rizedronata s kalcijem in vitaminom D umaknjena s tabele.

Tabela 16. Poraba zdravil za bolezen mišično-skeletnega sistema, izdatki zanje, ustrezni indeksi glede na predhodno leto in povprečna cena enote (DDD) zdravila. (Vrednost v evrih, poraba v DDD/1000 prebivalcev/dan.)

ATC	Skupina/zdravilo	Poraba 2015	Vrednost 2015	Indeks porabe	Indeks vrednosti	Cena DDD
M	Z. za bolezen mišično-skeletnega sistema	59,63	15.476.547	106	100	0,34
M01A	Nesteroidna protivnetna in protirevmatična z.	44,24	8.878.081	108	105	0,27
M01AB05	diklofenak	15,77	2.498.987	105	99	0,21
M01AB08	etodolak	1,12	261.471	97	93	0,31
M01AC06	meloksikam	1,85	221.047	95	92	0,16
M01AE01	ibuprofen	3,87	1.094.593	106	119	0,38
M01AE02	naproksen	16,68	3.062.271	121	115	0,24
M01AE03	ketoprofen	1,67	325.995	91	90	0,26
M01AH05	etorikoksib	3,01	1.327.571	100	98	0,58
M03B	Mišični relaksanti z osrednjim delovanjem	1,18	428.059	99	100	0,48
M03BX01	baklofen	0,44	161.301	100	100	0,49
M03BX02	tizanidin	0,74	266.759	99	100	0,48
M04A	Zdravila za zdravljenje protina: alopurinol	2,91	751.903	105	105	0,34
M05B	Zdravila z učinkom na kosti	11,31	5.418.504	98	92	0,64
M05BA06	ibandronska kislina	2,75	417.711	87	67	0,20
M05BA07	rizedronska kislina	0,67	241.623	101	94	0,48
M05BB03	alendronska kislina in holekalciferol	2,71	812.358	88	71	0,40
M05BX03	stroncijev ranelat	0,34	224.667	62	59	0,88
M05BX04	denosumab	4,40	3.402.381	124	112	1,03

ATC N: Zdravila z delovanjem na živčevje (tabela 17)

Skupina zdravil z delovanjem na živčevje vsebuje analgetike, nevrolška in psihiatrična zdravila. Na tabeli je prvič lidokainski obliž (Versatis), katerega poraba se je povečala za 10 %. Poraba opioidov se je povečala predvsem na račun kombinacije oksikodona z naloksonom, tapentadola in zelo široko predpisovanega tramadola s paracetamolom. Oksikodon z naloksonom je omejen le za bolnike, ki imajo ob opioidih zaprtje kljub odvajalom. Med ostalimi analgetiki se je poraba metamizola povečala skoraj za polovico. Poraba protimigrenskih zdravil se je nekoliko zmanjšala, uvedba terapevtske skupine zdravil pa je povzročila premik v prid sumatriptanu. Med antiepileptiki se najbolj povečuje poraba lakozamida, pregabalina in levetiracetama. Med antiparkinsoniki se je povečala predvsem poraba rotigotina v obliki obližev. Med antipsihotiki izstopa le povečanje porabe aripiprazola. 40 % znižanje porabe paliperidona je posledica prerazvrstitve depo oblike na seznam A. Med antidepresivi se najhitreje povečuje poraba trazodona, bupropiona in mirtazapina. Zaskrbljujoča je 18 % rast porabe obeh zdravil za ADHD, metilfenidat in atomoksetina. Poraba naltreksona, ki je prvič vključen v tabelo, se je nekoliko znižala. V tabelo so vključena tri nova zdravila: dimetilfumarat (Tecfidera) za zdravljenje multiple skleroze, fampridin (Fampyra) za izboljšanje hoje pri multipli sklerozi in tafamidis (Vyndaqel) za zdravljenje transtiretinske amiloidoze. Dimetilfumarat je bolnikom omogočil bistveno boljšo kakovost življenja, saj nadomešča interferon, a z visokimi stroški, ki prvo leto po uvedbi znašajo 1,9 milijona evrov.

Poraba anksiolitikov se je tudi tokrat zmanjšala; tako ugoden trend je že od leta 2001. Že peto leto zapored beležimo tudi zmanjšanje porabe hipnotikov in sedativov. Delež porabe midazolama za bu-

kalno uporabo (Epistatus) znaša 5,4 % porabe midazolama. Zmanjšanje porabe anksiolitikov in hipnotikov je velik uspeh, a zmanjšuje ga dejstvo, da je Slovenija v vrhu OECD držav po kazalniku, ki kaže predpisovanje dolgodelujočih benzodiazepinov starejšim. V tem kazalniku je Slovenija, ki dvakratno presega povprečje OECD držav, na drugem mestu za Korejo.(2) Tudi podatki ZZS kažejo na preširoko predpisovanje benzodiazepinov in zolpidema starejšim. V nekaterih primerih se še vedno predpisujejo izjemno visoke količine teh zdravil posameznikom.

Tabela 17. Poraba zdravil z delovanjem na živčevje, izdatki zanje, ustrežni indeksi glede na predhodno leto in povprečna cena enote (DDD) zdravila. (Vrednost v evrih, poraba v DDD/1000 prebivalcev/dan.)

ATC	Skupina/zdravilo	Poraba 2015	Vrednost 2015	Indeks porabe	Indeks vrednosti	Cena DDD
N	Zdravila z delovanjem na živčevje	142,53	67.067.371	102	97	0,62
N01B	Lokalni anestetiki: lidokain*	/	242.149	/	110	/
N02	Analgetiki	19,98	14.119.737	108	106	0,94
N02A	Opioidi	11,64	8.023.338	105	104	0,92
N02AA01	morfin	0,09	215.801	105	104	3,07
N02AA03	hidromorfon	0,04	120.246	82	81	4,52
N02AA05	oksikodon	0,23	525.744	90	89	2,98
N02AA55	oksikodon in nalokson	0,17	740.478	117	118	5,75
N02AB03	fentanil	0,73	1.098.393	94	101	2,00
N02AE01	buprenorfin	0,11	175.115	87	81	2,21
N02AX02	tramadol	2,11	868.201	94	93	0,55
N02AX06	tapentadol	0,11	414.427	110	109	4,90
N02AX52	tramadol in paracetamol	8,05	3.864.932	111	109	0,64
N02B	Drugi analgetiki in antipiretiki	7,56	5.218.193	113	117	0,92
N02BB02	natrijev metamizolat	1,29	1.459.992	145	144	1,50
N02BE01	paracetamol	6,26	3.758.200	109	109	0,80
N02C	Zdravila proti migreni	0,78	878.206	98	79	1,50
N02CC01	sumatriptan	0,56	527.820	108	100	1,26
N02CC06	eletriptan	0,09	156.350	78	49	2,26
N03	Antiepileptiki	10,78	9.376.209	105	98	1,15
N03AF01	karbamazepin	1,48	975.813	96	120	0,87
N03AF02	okskarbazepin	0,43	293.715	104	101	0,91
N03AG01	valprojska kislina	1,63	543.903	100	102	0,44
N03AX09	lamotrigin	1,33	1.119.418	105	104	1,12
N03AX11	topiramamat	0,28	397.134	102	93	1,89
N03AX12	gabapentin	0,32	339.375	97	90	1,39
N03AX14	levetiracetam	1,67	963.077	111	79	0,77
N03AX16	pregabalin	2,85	3.745.277	113	96	1,74
N03AX18	lakoamid	0,15	492.907	133	133	4,24
N04	Antiparkinsoniki	4,21	6.608.026	102	101	2,08
N04AA02	biperiden	0,83	246.435	96	96	0,39
N04BA02	levodopa in zaviralec dekarboksilaze	1,13	2.991.396	104	103	3,51
N04BA03	levodopa, karbidopa in entakapon	0,46	1.075.844	103	102	3,11
N04BC04	ropinirol	0,73	461.205	104	96	0,84
N04BC05	pramipeksol	0,33	494.100	100	97	1,96
N04BC09	rotigotin	0,15	371.671	125	123	3,22
N04BD02	razagilin	0,37	789.397	101	101	2,81
N05A	Antipsihotiki	12,17	10.243.704	99	81	1,12

N05AA03	promazin	0,29	425.506	94	94	1,97
N05AB02	flufenazin	0,56	278.841	95	77	0,66
N05AD01	haloperidol	0,77	228.284	98	106	0,40
N05AE04	ziprazidon	0,14	253.920	93	69	2,48
N05AH02	klozapin	0,80	453.189	102	102	0,75
N05AH03	olanzapin	3,01	813.204	100	47	0,36
N05AH04	kvetiapin	2,85	2.407.264	104	103	1,12
N05AL01	sulpirid	0,21	315.681	101	95	1,98
N05AL05	amisulprid	0,31	211.713	101	94	0,92
N05AX08	risperidon	1,40	848.904	97	64	0,81
N05AX12	aripiprazol	1,04	2.915.379	114	108	3,74
N05AX13	paliperidon	0,29	878.604	61	45	3,96
N05B	Anksiolitiki	15,16	2.712.753	95	98	0,24
N05BA01	diazepam	3,03	518.604	93	104	0,23
N05BA06	lorazepam	3,10	361.025	95	97	0,15
N05BA08	bromazepam	2,89	688.453	94	93	0,32
N05BA12	alprazolam	5,65	924.327	96	99	0,22
N05C	Hipnotiki in sedativi	11,55	2.432.926	94	101	0,28
N05CD08	midazolam	0,14	320.658	87	161	3,04
N05CF02	zolpidem	10,41	1.437.213	95	96	0,18
N05CM02	klometiazol	0,20	494.840	92	97	3,32
N06A	Antidepresivi	56,62	11.652.712	103	87	0,27
N06AB04	citalopram	1,85	270.703	96	86	0,19
N06AB05	paroksetin	5,44	900.175	101	87	0,22
N06AB06	sertralin	14,47	1.005.644	105	54	0,09
N06AB10	escitalopram	15,33	1.747.560	101	72	0,15
N06AX05	trazodon	0,92	384.759	125	125	0,56
N06AX11	mirtazapin	3,80	460.929	112	112	0,16
N06AX12	bupropion	1,17	981.942	109	103	1,11
N06AX14	tianeptin	0,94	456.767	96	96	0,64
N06AX16	venlafaksin	4,12	555.318	101	73	0,18
N06AX21	duloksetin	5,39	3.659.498	107	101	0,90
N06AX22	agomelatin	0,74	709.028	97	97	1,27
N06B	Psihostimulansi in učinkovine za ADHD	0,44	736.041	118	114	2,20
N06BA04	metilfenidat	0,34	280.942	118	116	1,10
N06BA09	atomoksetin	0,10	444.508	117	112	5,78
N06D	Zdravila za zdravljenje demence	6,88	5.467.474	108	91	1,05
N06DA02	donepezil	1,45	627.013	106	101	0,57
N06DA03	rivastigmin	2,43	2.702.141	108	84	1,48
N06DA04	galantamin	1,28	825.546	102	97	0,85
N06DX01	memantin	1,72	1.312.773	112	97	1,01
N07B	Zdravila za zdravljenje zasvojenosti	0,15	237.111	96	101	2,13
N07BB04	naltrekson	0,13	221.534	97	97	2,19
N07C	Zdravila proti vrtoglavici: betahistin	4,22	419.747	106	101	0,13
N07X	Druga zdravila z delovanjem na živčevje	0,17	2.644.060	497	674	20,61
N07XX04	natrijev oksibat	0,01	203.552	104	104	36,56
N07XX07	fampridin	0,07	288.432	/	/	5,28
N07XX08	tafamidis	0,00	148.455	350	277	235,64
N07XX09	dimetilfumarat	0,06	1.912.233	4824	4863	40,45

*Lidokain nima določenega DDD.

ATC P: Antiparazitiki (tabela 18)

Izbor antiparazitikov je majhen, stroškovno pa sta pomembna le metronidazol in mebendazol.

Tabela 18. Poraba antiparazitikov, izdatki zanje, ustrezni indeksi glede na predhodno leto in povprečna cena enote (DDD) zdravila. (Vrednost v evrih, poraba v DDD/1000 prebivalcev/dan.)

ATC	Skupina/zdravilo	Poraba 2015	Vrednost 2015	Indeks porabe	Indeks vrednosti	Cena DDD
P	Antiparazitiki	0,28	481.528	107	110	2,25
P01	Antiprotozoiki: metronidazol	0,11	166.003	99	99	2,09
P02	Anthelmintiki: mebendazol	0,16	249.917	113	114	2,10

ATC R: Zdravila za bolezni dihal (tabela 19)

Poraba zdravil za bolezni dihal se je povečala za 4 %. Poraba nosnih kortikosteroidov se je povečala za enak delež, prav tako poraba inhalacijskih zdravil za zdravljenje obstrukтивnih pljučnih bolezni. Na tabeli je nova kombinacija beta2 agonista vilanterola in glukokortikoida flutikazonfuroata. Med samimi inhalacijskimi glukokortikoidi se je najbolj povečala poraba cenovno najugodnejšega ciklesonida.

Tabela 19. Poraba zdravil za bolezni dihal, izdatki zanje, ustrezni indeksi glede na predhodno leto in povprečna cena enote (DDD) zdravila. (Vrednost v evrih, poraba v DDD/1000 prebivalcev/dan.)

ATC	Skupina/zdravilo	Poraba 2015	Vrednost 2015	Indeks porabe	Indeks vrednosti	Cena DDD
R	Zdravila za bolezni dihal	71,06	25.918.748	104	99	0,48
R01	Zdravila za zdravljenje bolezni nosne sluznice	10,89	1.756.289	106	89	0,21
R01AD	Kortikosteroidi za nos	10,78	1.735.119	106	89	0,21
R01AD08	flutikazon	1,72	391.110	116	111	0,30
R01AD09	mometazon	6,59	872.519	106	78	0,18
R01AD12	flutikazonfuroat	2,12	409.947	99	93	0,26
R03	Zdravila za obstrukтивne pljučne bolezni	40,87	21.273.781	104	100	0,69
R03AC	Bronhoselektivni agonisti adren. rec. beta-2	5,76	1.346.775	95	87	0,31
R03AC02	salbutamol	4,52	657.426	100	96	0,19
R03AC18	indakaterol	0,93	540.295	78	77	0,77
R03AK	Adrenergiki in glukokortikoidi	10,83	10.607.651	108	100	1,30
R03AK06	salmeterol in flutikazon	4,22	4.548.241	90	84	1,43
R03AK07	formoterol in budesonid	3,06	2.853.396	97	92	1,24
R03AK08	formoterol in beklometazon	3,01	2.739.310	140	138	1,21
R03AK10	vilanterol in flutikazonfuroat	0,54	466.704	880	800	1,14
R03AL	Adrenergiki v kombinaciji z antiholinergiki	8,51	2.615.093	114	147	0,41
R03AL01	fenoterol in ipratropijev bromid	7,67	1.623.695	105	105	0,28
R03AL04	indakaterol in glikopirionijev bromid	0,78	919.423	395	395	1,57
R03BA	Glukokortikoidi	6,20	2.175.072	101	94	0,47
R03BA05	flutikazon	2,59	1.160.780	96	90	0,59
R03BA07	mometazon	0,96	342.476	99	88	0,47
R03BA08	ciklesonid	2,02	488.825	111	111	0,32
R03BB	Antiholinergiki	4,32	3.103.150	101	101	0,95
R03BB04	tiotropijev bromid	3,58	2.619.323	103	103	0,97
R03BB06	glikopirionijev bromid	0,73	480.808	92	92	0,87

R03D	Druga sistemska z. za obstrukтивne pljučne b.	5,17	1.411.498	96	71	0,36
R03DC03	montelukast	3,98	1.216.481	98	69	0,41
R05CB13	dornaza alfa	0,01	151.006	93	75	19,86
R06	Antihistaminiki za sistemsko zdravljenje	19,22	2.645.694	103	101	0,18
R06AE07	cetirizin	2,20	340.035	100	97	0,21
R06AE09	levocetirizin	1,88	302.259	98	97	0,21
R06AX13	loratadin	6,66	861.176	106	104	0,17
R06AX26	feksofenadin	2,05	217.295	103	96	0,14
R06AX27	dezloratadin	6,10	830.640	105	104	0,18

ATC S: Zdravila za bolezni čutil (tabela 20)

Poraba zdravil za zdravljenje očesnih bolezni se je povečala za 4 %. Poraba topičnih antibiotikov in njihovih kombinacij se skupno ni povečala, se je pa povečala poraba ciprofloksacina na račun tobramicina. Med protivnetnimi zdravili se je najbolj povečala poraba kapljic za oko z loteprednolom. Poraba zdravil za glavkom se je povečala, med njimi pa najbolj latanoprost, kar je posledica uvedbe terapevtske skupine zdravil. Poraba umetnih solz nenehno narašča kljub restriktivni omejitvi predpisovanja.

Tabela 20. Poraba zdravil za bolezni čutil, izdatki zanje, ustrezni indeksi glede na predhodno leto in povprečna cena enote (DDD) zdravila. (Vrednost v evrih, poraba v DDD/1000 prebivalcev/dan.)

ATC	Skupina/zdravilo	Poraba 2015	Vrednost 2015	Indeks porabe	Indeks vrednosti	Cena DDD
S	Zdravila za bolezni čutil	20,81	8.087.432	104	104	0,52
S01A	Zdravila za preprečevanje in zdravljenje infekcij	1,36	1.053.491	100	101	1,03
S01AA12	tobramicin	0,95	722.270	96	97	1,01
S01AX13	ciprofloksacin	0,24	189.695	107	107	1,05
S01B	Protivnetna zdravila	0,58	519.987	104	112	1,18
S01BA01	deksametazon	0,23	253.295	107	130	1,46
S01BA14	loteprednol	0,21	106.952	111	112	0,67
S01BC03	diklofenak	0,10	132.099	92	92	1,79
S01C	Kombinacije: deksametazon in protimikrobna z.	1,03	713.322	100	109	0,92
S01E	Zdravila za zdravljenje glavkoma	12,98	4.034.490	103	98	0,41
S01EC	Zaviralci karboanhidraze	1,37	379.811	100	79	0,37
S01EC04	brinzolamid	1,16	293.725	100	78	0,34
S01ED	Zaviralci adrenergičnih receptorjev beta	6,05	2.254.540	102	112	0,49
S01ED01	timolol	0,94	233.077	98	105	0,33
S01ED51	timolol, kombinacije	4,79	1.953.253	104	113	0,54
S01EE	Analogi prostaglandina	5,40	1.366.349	104	84	0,34
S01EE01	latanoprost	3,34	715.502	125	130	0,28
S01EE03	bimatoprost	0,76	289.378	65	64	0,51
S01EE04	travoprost	1,16	294.652	98	53	0,34
S01G	Dekongestivi in protialergijska zdravila	1,96	526.098	103	105	0,36
S01GX08	ketotifen	0,61	196.835	107	111	0,43
S01GX09	olopatadin	1,25	294.351	101	101	0,31
S01X	Druga zdravila: umetne solze	2,90	1.240.043	112	123	0,57

ATC V: Razna zdravila (tabela 21)

Ta skupina vsebuje raznovrstna zdravila in živila za posebne zdravstvene namene. Poraba alergenskih ekstraktov cvetnega prahu trav (Oralair) se že od razvrstitve dalje močno povečuje, vendar je v primerjavi s prejšnjimi leti tokratna rast nižja. Poraba fosfatnih vezalcev sevelamera in lantanovega karbonata se je povečala. Poraba razvrščenih živil za posebne zdravstvene namene (osnovna hranila), se je povečala za 26 %, stroški zanje pa za 15 %. Najbolj se je povečala poraba živil iz skupine V06DB (Ensure itd.), za katera je potrebno doplačilo 50 %. Poraba mlečnih nadomestkov, za katere je prav tako potrebno doplačilo 50 %, se je zmanjšala za 21 %.

Tabela 21. Poraba raznih zdravil, izdatki zanje, ustrezni indeksi glede na predhodno leto in povprečna cena enote (DDD) zdravila. (Vrednost v evrih, poraba v DDD/1000 prebivalcev/dan.)

ATC	Skupina/zdravilo	Poraba 2015	Vrednost 2015	Indeks porabe	Indeks vrednosti	Cena DDD oziroma enote
V	Razna zdravila	0,51	6.550.438	108	109	17,20
V01AA	Alergenski ekstrakti	0,11	512.156	111	78	6,43
V01AA02	cvetni prah trav	0,11	164.554	111	110	2,07
V01AA20	razni alergenski ekstrakti*	2.587	347.602	69	69	/
V03AC03	deferasiroks	0,02	1.010.314	111	115	74,44
V03AE	Z. za zdravljenje hiperkaliemije in hiperfosfatemije	0,35	1.672.667	110	109	6,41
V03AE02	sevelamer	0,23	1.358.025	110	110	7,79
V03AE03	lantanov karbonat	0,04	228.919	105	106	7,26
V06	Osnovna hranila*	641.801	3.293.843	126	115	5,13
V06C	Hranila za otroke*	54.318	787.610	101	97	14,50
V06CA	Hranila brez fenilalanina*	4.525	605.022	99	95	133,71
V06D	Druga hranila*	587.483	2.506.233	129	122	4,27
V06DB	Maščobe, ogljikovi h., proteini, minerali in vitamini*	571.998	2.203.462	131	132	3,85
V06DF	Mlečni nadomestki*	15.485	302.771	79	80	19,55

*DDD ni določen; poraba izražena v št. pakiranj.

Podatki o zdravilih s seznamom B (tabela 22)

V tabeli 22 so prikazana zdravila s seznamom bolnišničnih zdravil (seznam B), ki so imela prikazano porabo vsaj enega pakiranja. Zaradi boljše preglednosti so dodana lastniška imena. Njihova skupna poraba se je povečala za 2 %, enako tudi celotna vrednost. Nekaterim zdravilom se je poraba zmanjšala, ker so bila vzporedno razvrščena tudi na seznam A ali na recepte, npr. trastuzumab se v novi, subkutani obliki daje tudi ambulantno, imigluceraza pa se predpisuje tudi na recept za zdravljenje na domu. Onkološka zdravila so največja skupina na seznamu B. Sledijo biološka zdravila za zdravljenje boleznih mrežnice z vrednostjo 11,4 milijona evrov in 13 % rastjo glede na predhodno leto.

Podatki o zdravilih s seznamom A (tabela 23)

V tabeli 23 so prikazana zdravila s seznamom ampuliranih in drugih zdravil za ambulantno zdravljenje v okviru ločeno zaračunljivega materiala (seznam A). Zaradi boljše preglednosti so dodana lastniška imena. Izvajalci zanje izdajajo zahtevke za plačilo in še ne poročajo o porabi. Glede na leto 2014 je v letu 2015 vrednost porasla

za 2,6-krat. Tudi v seznamu A so po vrednosti najpomembnejša onkološka zdravila: stroški za subkutani trastuzumab in zdravila za raka prostate, skupaj z bisfosfonati in denozumabom za zdravljenje kostnih razsevkov znašajo 8,1 milijona evrov. Naslednja skupina po vrednosti so depo antipsihotiki z vrednostjo 2,6 milijona evrov. Poraba depo antipsihotikov se je povečala za 6 %, izdatki za 40 %. Tako visoka rast izdatkov je predvsem posledica povečanja porabe paliperidon v depo obliki za 60 %. Medtem ko so stroški za maternični vložek z levonorgestrelom na recept v letu 2014 znašali 1.148.244 evrov in na seznamu A dodatnih 90.000 evrov, so znašali v letu 2015 le 680.269 evrov, poraba se je skorajda prepolovila. Tako očiten padec je verjetno posledica prerazvrstitve na seznam A. Kaže, da sta se ginekološka in psihiatrična stroka na prerazvrstitev "svojih" zdravil z recepta na seznam A odzvali povsem drugače: ena s širitvijo pravice, druga z zoženjem.

Sklep

V letu 2015 so se zaključile prerazvrstitve z receptov na seznam A in B. Te so se pri nekaterih zdravilih odrazile tudi v spremembi porabe. Ker gre za spremembe, ki so v prid bolnikom, prijazen pa je tudi način financiranja izvajalcem z možnostjo predplačil (avansov), so takšne spremembe težko razumljive. Kot enega največjih izzivov je potrebno izpostaviti povečanje porabe antibiotikov, zlasti na račun širokospektralnih, kar vodi v povečano rezistenco povzročiteljev. Po drugi strani se nadaljuje pozitiven trend zmanjšanja porabe anksiolitikov in hipnotikov, kjer pa je potrebno izpostaviti bistveno širše predpisovanje starejšim v primerjavi z drugimi državami. Razvrščena so bila številna nova zdravila, največ so pridobili bolniki s hepatitiso C in multiplo sklerozo.

Podatki o zdravilih na recepte v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja v obdobju 2001-15 in podatki o zdravilih s seznamom A in B so dostopni na spletni strani ZZZS (4).

Literatura

- EMA priporoča spremembe pri uporabi metoklopramida. EMA: Sporočilo za javnost. Dosegljivo 25. 2. 2015 na naslovu: http://www.jazmp.si/fileadmin/datoteke/dokumenti/SRZH/Sporocila_za_javnost/sporocilo_za_javnost_-_metoklopramid_jul_2013.pdf
- Mirabegron (Betmiga): risk of severe hypertension and associated cerebrovascular and cardiac events. Medicines and Healthcare products Regulatory Agency, 14. 10. 2015. Dosegljivo 25. 2. 2016 na spletnem naslovu: <https://www.gov.uk/drug-safety-update/mirabegron-betmiga-risk-of-severe-hypertension-and-associated-cerebrovascular-and-cardiac-events>
- OECD (2015), Health at a Glance 2015: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris. Dosegljivo 25. 2. 2016 na spletnem naslovu: http://dx.doi.org/10.1787/health_glance-2015-en
- Zdravila OZZ 2001_2015. Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Dosegljivo 25. 2. 2016 na spletnem naslovu: https://partner.zzzs.si/wps/portal/portali/aizv/zdravila_in_zivila_za_posebne_zdravstvene_namene/podatki_o_porabi_zdravil

Tabela 22. Zdravila s seznama B, razvrščena po celotni (OZZ in PZZ) vrednosti v evrih, njihova poraba v letu 2015 v številu pakiranj, izdatki zanje, ustrežni indeksi glede na predhodno leto in povprečna cena pakiranja.

ATC	Splošno ime	Lastniško ime	Celotna vrednost	OZZ vrednost	Število pakiranj	Indeks celotne vrednosti	Indeks št. pakiranj	Povprečna cena pakiranja
L01XC02	rituksimab	Mabthera	7.604.141	7.271.467	6.735	110	112	1.129
L04AB02	infliksimab	Remicade	7.205.914	6.212.441	14.638	99	120	492
L01XC07	bevacizumab	Avastin	7.176.763	7.174.507	6.622	90	87	1.084
S01LA04	ranibizumab	Lucentis	6.870.518	5.653.534	9.370	98	109	733
L01XC03	trastuzumab	Herceptin iv	4.810.619	4.810.130	7.369	68	68	653
S01LA05	aflibercept	Eylea	4.531.912	3.663.856	6.347	148	173	714
L01XX32	bortezomib	Velcade	2.634.244	2.584.460	2.359	95	101	1.117
L04AC07	tocilizumab	Roactemra	2.328.435	1.872.241	4.813	107	112	484
L04AA25	ekulizumab	Soliris	2.128.612	1.948.737	452	118	123	4.709
L01BA04	pemetreksed	Alimta	1.994.929	1.994.929	3.285	109	103	607
A16AB03	agalzidaza alfa	Replagal	1.627.578	1.320.856	847	104	101	1.922
A16AB04	agalzidaza beta	Fabrazyme	1.550.525	1.279.280	448	110	88	3.461
L01XC06	cetuksimab	Erbitux	1.477.039	1.477.039	2.139	114	125	691
L04AA23	natalizumab	Tysabri	1.427.628	1.426.636	859	112	120	1.662
L01BC07	azacitidin	Vidaza	1.129.890	1.110.883	3.091	89	93	366
V10XX03	[223Ra]radijev diklorid	Xofigo	1.100.212	1.100.212	249	2.075	2.075	4.419
A16AB02	imigluceraza	Cerezyme	1.027.094	906.507	586	39	39	1.753
L01XC13	pertuzumab	Perjeta	882.871	882.871	323	1.294	1.293	2.731
L01XC08	panitumumab	Vectibix	847.007	847.007	2.100	144	144	403
A16AB10	velagluceraza alfa	Vpriv	690.820	552.656	397	131	117	1.740
A16AB07	alglukozidaza alfa	Myozyme	671.073	553.910	1.283	110	115	523
L01XC11	ipilimumab	Yervoy	660.117	660.117	175	87	83	3.772
A16AB08	galsulfaza	Naglazyme	608.006	608.006	419	132	146	1.451
L01CD04	kabazitaksel	Jevtana	587.670	587.670	147	/	/	3.988
L01CD01	paklitaksel	Abraxane	584.843	584.843	1.965	470	504	298
R03DX05	omalizumab	Xolair	488.235	403.351	1.403	/	/	348
L01XC12	brentuksimab vedotin	Adcetris	464.036	464.036	154	465	509	3.012
L01DB01	doksorubicin	Caelyx, Myocet	369.445	369.445	783	84	98	472
L01CX01	trabectedin	Yondelis	344.183	344.183	246	108	117	1.397
L04AA34	alemtuzumab	Lemtrada	299.633	299.633	43	/	/	6.968
L01XC10	ofatumumab	Arzerra	243.871	242.059	202	167	195	1.205
L01BC08	decitabin	Dacogen	224.785	224.785	183	3.961	4.564	1.231
B02BD08	eptakog alfa (aktivirani)	NovoSeven	184.204	173.582	94	72	64	1.960
L01XE09	temsirrolimus	Torisel	118.829	118.829	134	50	50	884
L01XX44	aflibercept	Zaltrap	108.720	108.720	211	/	/	516
B02BD03	zaviralci inhibitorjev faktorja VIII	NovoSeven	101.657	101.657	229	/	/	444
L01XX41	eribulin	Halaven	87.724	87.618	251	56	56	349
L04AC08	canakinumab	Ilaris	69.720	69.720	6	81	81	10.985
B02BD02	koagulacijski faktor VIII	Kogenate, NovoEight, Nuwiq, ReFacto AF	49.077	47.301	105	/	/	467
B01AC11	iloprost	Ilomedin	40.157	32.866	189	100	98	213
L01BB06	klofarabin	Evoltra	38.801	38.801	28	59	66	1.411
L01XC15	obinutuzumab	Gazyvaro	28.641	27.309	8	/	/	3.580
L04AA26	belimumab	Benlysta	21.449	17.159	71	136	133	303
L01AA09	bendamustin	Levact	9.165	8.932	38	/	/	242
B06AC02	ikatibant	Firazyr	5.567	5.567	5	17	26	1.113
B01AC09	epoprostenol	Epoprostenol	5.153	5.153	78	517	517	66
B06AC04	konestat alfa	Ruconest	3.971	3.515	5	33	33	794
B06AC01	zaviralec C1	Berinerit	1.530	1.428	3	27	27	510
SKUPAJ			65.535.648	60.348.382	81.587	102	102	803

Tabela 23. Zdravila s seznama A, razvrščena po celotni (OZZ in PZZ) vrednosti v evrih v 2015 z indeksom celotne vrednosti glede na predhodno leto.

ATC	Splošno ime	Lastniško ime	Celotna vrednost	Vrednost OZZ	Indeks celotne vrednosti
L01XC03	trastuzumab	Herceptin sc	3.741.320	3.741.320	2169
N05AX13	paliperidon	Xeplion	1.618.589	1.608.434	375
M05BX04	denozumab	Xgeva	1.193.972	1.194.586	135
L02AE04	triptorelin	Diphereline, Pamorelin	1.127.071	1.126.417	113
J06BA02	polispecifični imunoglobulin, humani	Octagam, Privigen	994.169	842.727	334
L02AE02	levprorelin	Eligard	866.198	865.450	116
G02BA03	levonorgestrel	Mirena, Jaydess	680.269	671.213	756
N05AX08	risperidon	Risperdal consta	569.501	562.769	340
L02AE03	goserelin	Zoladex	407.548	406.441	79
B03AC	železo	Iroprem, Venofer	403.496	333.443	/
L02BA03	fulvestrant	Faslodex	391.985	392.091	113
N05AH03	olanzapin	Zypadhera	301.041	300.102	372
R03DX05	omalizumab	Xolair	271.830	222.131	/
J06BB01	humani Ig anti-D (Rh)	Rhesonativ, Rhophylac	185.132	184.217	92
M03AX01	botulinski toksin	Dysport	147.119	119.477	338
M05BA08	zoledronska kislina	Zometa, Zoledronska kislina	140.905	139.607	40
L02BX02	degarelik	Firmagon	108.676	108.502	115
L02AE05	histrelin	Vantas	81.493	81.493	99
B05BB01	natrijev klorid	Natrijev klorid	81.095	81.027	104
N05AX12	aripiprazol	Abilify Maintena	52.366	52.165	/
J01DD04	ceftriakson	Ceftriakson, Olicef	51.774	51.139	54
M05BX04	denozumab	Prolia	34.139	29.189	/
M05BA06	ibandronska kislina	Bondronat	20.865	20.004	62
B05BB01	elektroliti	Ringer raztopina	17.189	17.189	107
N05AB02	flufenazin	Moditen depo	17.008	17.008	84
N05AD01	haloperidol	Haldol	15.827	15.827	99
N01BX04	kapsaicin	Qutenza	11.680	10.296	/
N05AF05	zukloptentiksol	Clopixol Depot	7.050	7.050	83
B05BA03	glukoza	Glukoza 5%	6.972	6.973	/
M05BA03	pamidronska kislina	Aredia, Pamitor	3.570	3.471	81
B05BA10	aminokislina, elektroliti in glukoza	Nutriflex	1.193	1.193	68
N05AF01	flupentiksol	Fluanxol Depot	428	428	36
SKUPAJ			13.551.470	13.213.379	235

Skromno predpisovanje podobnih bioloških zdravil (PBZ)

V Sloveniji so prva podobna biološka zdravila (v nadaljevanju: PBZ) na recept na voljo od leta 2009, ko sta prišla na trg podobni biološki epoetina alfa in filgrastim, leta 2010 rastni hormon (somatropin). Leta 2015 je bil razvrščen podobni biološki infliksimab (Remsima, originator: Remicade), razvrščen na seznam B. Tabela 1 kaže, da je poraba PBZ, merjena v definiranih dnevni odmerkih (DDD), nizka: v letu 2015 je bilo med epoetini le 18 % podobnih bioloških, podobnega biološkega somatropina je bilo predpisanega le 4 %, filgrastima 7 %, infliksimaba pa le 2 %. Ti podatki se nanašajo le na zdravila, ki jih neposredno financira ZZS in se razen infliksimaba predpisujejo na recepte.

Poraba podobnih bioloških epoetinov se v zadnjih letih počasi povečuje in znaša 61 % v okviru epoetinov alfa, theta in zeta; v letu 2014 je znašala 56 %. V celotni porabi epoetinov pa znaša delež podobnih bioloških epoetinov 18,3 %. Večinsko se predpisujeta darbepoetin alfa, ki ima 49 % tržni delež med vsemi epoetini, in epoetin beta s 16 % deležem. Poraba podobnega biološkega ravnega hormona znaša le 4 %. Podobnega biološkega filgrastima se predpiše 49 % v okviru filgrastima, vendar le 7 % v okviru celotnega filgrastima vključno s pegiliranimi oblikama.

Leta 2015 se je pojavilo prvo PBZ infliksimaba (Remsima, seznam B). Njegova poraba je znašala le 2 % skupne porabe. To je zdravilo, ki je vključeno v javno naročilo Ministrstva za zdravje oziroma bolnišnic.

Okvirni izračun prihrankov za epoetine je prikazan v tabeli 2. Izračun temelji na povprečnih cenah v letu 2015, zato ni povsem natančen, a omogoča vpogled v razlike v cenah in obseg potencialnih prihrankov. Najcenejši epoetin na enoto (DDD) je originalni epoetin

alfa (Eprex). Epoetin zeta (Retacrit) v 2015 ni imel prodaje, zato ga ni v tabeli. Prihranek za epoetine znaša 883.514 evrov oziroma 22 % njihove vrednosti.

Tudi med somatropini podobni biološki Omnitrope ni najcenejši na enoto (DDD), pač pa je Norditropin. Potencialni prihranki v tej skupini so 262.795 evrov oziroma 14 % (tabela 3).

Preračun za filgrastim in njegove pegilirane oblike ni bil narejen, ker so se cene med letom toliko spremenile, da bi bil povsem nerealen. Ob predpostavki, da traja zdravljenje z eno injekcijo pegilirane oblike 11 dni, so cene med običajnimi in pegiliranimi oblikami primerljive, lipegfilgrastim pa je nekoliko cenejši od pegfilgrastima.

Najnovejše PBZ je infliksimab (Remsima), ki je v obliki infuzij in se daje v okviru bolnišničnega zdravljenja. Uporaba PBZ infliksimaba daje največje potencialne prihranke, saj znašajo 1.449.384 evrov oziroma 20 % (tab. 4). Po dveh letih imamo dovolj dokazov, da prehod z originatorja na PBZ ne prinaša dodatnega tveganja. Evropska agencija za zdravila EMA v SPC ni vnesla nobenih tovrstnih omejitev, tudi farmakovigilanci podatki ne kažejo na zvečano tveganje. Umetno ustvarjen strah pred nastankom protiteles kot posledico zamenjave je neutemeljen.

Skupni potencialni prihranki oziroma nepotrebni stroški na vseh obravnavanih zdravilih so v letu 2015 znašali 2.595.693 evrov. Čeprav imajo nova PBZ ob prihodu na trg oziroma ob razvrstitvi vedno bistveno nižjo ceno kot originalna zdravila, vsako naslednje PBZ pa še dodatno nižjo ceno, se sčasoma tudi cene originalnih zdravil prilagodijo. Cene zdravil v Sloveniji sledijo cenam v referenčnih državah, ki se določajo na Javni agenciji za zdravila in

Tabela 1. Poraba podobnih bioloških (PBZ) in originalnih zdravil v DDD v letih 2012 – 2015 z ustreznimi deleži v odstotkih (%).

Zdravilo	2012		2013		2014		2015	
	Poraba	Delež	Poraba	Delež	Poraba	Delež	Poraba	Delež
epoetin alfa – originator	155.378	23	131.202	19	92.748	14	82.572	12
epoetin alfa – PBZ	93.478	14	111.893	16	117.952	18	127.566	18
ostali epoetini	415.845	63	439.966	64	461.811	69	486.199	70
epoetini skupaj	664.701	100	683.061	100	672.511	100	696.337	100
somatropin – originatorji	109.719	96	112.449	97	114.821	99	122.345	96
somatropin - PBZ	4.448	4	3.893	3	1.318	1	5.048	4
somatropin skupaj	114.167	100	116.342	100	116.139	100	127.392	100
filgrastim – originator	5.656	10	7.299	11	6.289	7	6.411	7
filgrastim - PBZ	5.568	10	6.739	10	6.997	8	6.081	7
pegfilgrastim	46.520	81	50.280	78	66.260	74	55.620	61
lipegfilgrastim	-	-	-	-	9.540	11	22.960	25
filgrastim skupaj	57.744	100	64.318	100	89.086	100	91.072	100
infliksimab - originator	-	-	-	-	-	-	382.784	98
infliksimab – PBZ	-	-	-	-	-	-	7.552	2
infliksimab skupaj	-	-	-	-	-	-	390.336	100

Tabela 2. Potencialni prihranek za epoetine v letu 2015 ob določitvi Eprexa kot referenčnega zdravila z najnižjo ceno DDD.

Zdravilo	Poraba (DDD)	Skupna vrednost (EUR)	Povprečna cena DDD (EUR)	Vrednost ob upoštevanju najnižje cene DDD	Potencialni prihranek (EUR)
epoetin alfa (Eprex) – referenčno zdravilo	82.572	401.899	4,42	401.899	0
epoetin alfa (Binocrit) - PBZ	64.522	325.620	4,59	285.187	40.433
epoetin theta (Eporatio) - PBZ	63.044	370.416	5,34	278.654	91.761
epoetin beta (Neorecormon)	104.964	684.027	5,92	463.941	220.086
darbepoetin alfa (Aranesp)	330.171	1.880.295	5,18	1.459.356	420.939
metoksipolietilenglikol epoetin beta (Mircera)	51.064	335.997	5,96	225.702	110.295
epoetini skupaj	696.337	3.998.254	5,22	3.114.740	883.514

Tabela 3. Potencialni prihranek za somatropin v letu 2015 ob določitvi Norditropina kot referenčnega zdravila z najnižjo ceno DDD.

Zdravilo	Poraba (DDD)	Skupna vrednost (EUR)	Povprečna cena DDD (EUR)	Vrednost ob upoštevanju najnižje cene DDD	Potencialni prihranek (EUR)
Omnitrope - PBZ	5.048	65.812	11,86	59.308	6.504
Genotropin	34.298	484.591	12,84	402.997	81.595
Humatrope	22.662	440.976	17,72	266.279	174.697
Norditropin - referenčno zdravilo	65.385	844.261	11,75	844.261	0
somatropin skupaj	127.392	1.835.640	13,11	1.572.844	262.795

Tabela 4. Potencialni prihranek za infliksimab v letu 2015 ob določitvi Remsime kot referenčnega zdravila z najnižjo ceno pakiranja.

Zdravilo	Poraba (DDD)	Skupna vrednost (EUR)	Povprečna cena DDD (EUR)	Vrednost ob upoštevanju najnižje cene DDD	Potencialni prihranek (EUR)
infliksimab (Remicade)	14.354	7.094.539	494	5.645.155	1.449.384
infliksimab (Remsima) - PBZ in referenčno zdravilo	283	111.375	393	111.375	0
infliksimab skupaj	14.638	7.205.914	492,29	7.205.944	1.449.384

medicinske pripomočke, obenem pa so zdravila vključena v dogovore med farmacevtskimi družbami in ZZS ter v javna naročila. Kot kaže ta pregled, je v dveh skupinah zdravil najcenejše originalno zdravilo, vendar gre za minimalne razlike glede na PBZ. Objektivno pa so se cene obravnavanih zdravil v obdobju 2006 – 2013 v povprečju znižale za 44 %.¹ Brez PBZ to ne bi bilo mogoče.

Slovenija sodi med države z nizkimi deleži PBZ. V skandinavskih državah, zlasti v Norveški in Danski, kjer je delež porabe PBZ infliksimaba po zadnjih podatkih 70 oziroma 90 %, so se cene PBZ bistveno bolj znižale kot v Sloveniji. Ti podatki tudi kažejo, da so strokovne dileme, ki se pojavljajo ob vsakem novem PBZ, v EU presežene, saj Evropska agencija za zdravila zagotavlja najvišje registracijske standarde za PBZ na svetu, v EU pa je vzpostavljena odlična farmakovigilancijska mreža.

Gre torej le še za vprašanje pomislekov zdravnikov in pacientov ter seveda za vpliv proizvajalcev, ki pa ne smejo ogroziti javnozdravstvenega interesa. Ob zelo omejenih možnostih za pridobitev svežih

sredstev v zdravstvenem varstvu je politika na področju zdravil takšna, da se nova zdravila financira predvsem na račun prihrankov pri zdravilih. Medtem ko je na področju generičnih zdravil že vzpostavljen dokaj učinkovit sistem izkoristka prihrankov, ga je potrebno na bioloških zdravilih, ki nimajo več patentne zaščite, še izboljšati. Zato je potrebno uvesti sistemske mehanizme, ki bodo zagotavljali, da se vedno predpisujejo le najcenejše paralele tudi med biološkimi zdravili.

2,6 milijona evrov potencialnih prihrankov oziroma nepotrebnih stroškov se morda ne zdi veliko, a so v resnici mnogo višji, saj bi se lahko cene s sistemskimi mehanizmi še bolj znižale. Koliko, seveda ni mogoče napovedati, a razvoj kaže, da so možnosti za zniževanje cen kar velike, če jih bomo le znali izkoristiti. Letos in v naslednjih letih bo kar nekaj originatorjem potekla patentna zaščita. Če bomo oklevali, se bodo nepotrebni stroški povečevali.

Predpisovanje razvrščenih zdravil, ki jih ni na slovenskem trgu

Kar pogosto se dogaja, da pride na slovenskem trgu do motenj pri preskrbi zdravil. V tem primeru je potrebno zdravilo kupiti v tujini. ZZZS lahko zavarovani osebi povrne strošek nakupa zdravila, ne pa tudi potnih stroškov.

Prvi odstavek 135.f člena Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja določa, da ima zavarovana oseba pravico do povračila stroškov vrednosti zdravila in živila, če je kupljeno v tujini na podlagi recepta, na zadnji strani katerega je potrdilo farmacevta v lekarni iz Republike Slovenije, da ji v Republiki Sloveniji ni bilo mogoče izdati zdravila oziroma živila zaradi motnje v njegovi preskrbi na trgu Republike Slovenije.

Če je zavarovana oseba upravičena do predpisa zdravila v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja, se zdravilo predpiše **na zeleni**

receptni obrazec. Na recept se predpiše zdravilo, ki je razvrščeno na listo. Zdravilo se predpiše z lastniškim ali splošnim imenom. S tako predpisanim receptom bodo postopki na ZZZS najenostavnejši, najhitrejši in višina povrnitve sredstev najugodnejša.

Konkretno navodilo za zdravilo Oralair, ki ga že nekaj mesecev ni na trgu: na zeleni recept se predpiše zdravilo Oralair, po možnosti v oklepaju ali poleg še ime Grazax, da se poenostavi izdaja recepta v Avstriji. V tem primeru teče na ZZZS postopek za deficitarno zdravilo, ker je Oralair razvrščen. Ker Grazax v Sloveniji ni razvrščen, tečejo na ZZZS zahtevnejši postopki, če je na receptu predpisan le Grazax.

Uredništvo

eRecept

Projekt eZdravje, delno sofinanciran iz Evropskega socialnega sklada, je z učinkovitim sistemom elektronskih rešitev v letu 2015 že začel kazati učinke pri doseganju večje varnosti in kakovosti izvajanja zdravstvenih storitev v Republiki Sloveniji, še večje učinke pa pričakujemo v letu 2016. Prva med storitvami eZdravja, katere uvedba na nacionalni ravni opazneje vpliva na procese znotraj zdravstvenih ustanov, je eRecept. Rešitev je bila vzpostavljena predvsem z namenom večje preglednosti in varnosti predpisovanja in izdaje zdravil.

V oktobru 2015 je potekalo obdobje vzporednega predpisovanja elektronskih receptov na primarni ravni (ob elektronskem receptu so se izpisovali tudi papirnati recepti), od 2. novembra 2015 dalje je na primarni ravni potekalo predpisovanje zdravil le v elektronski obliki. Od 1. februarja 2016 dalje so se elektronskemu predpisovanju pridružili še predpisovalci receptov iz ustanov, ki delujejo na sekundarni in terciarni ravni.

Zakonske podlage

Celotna rešitev eRecepta je zasnovana okrog centralne zbirke eRecept, za katero je podlago vzpostavil Zakon o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva (Uradni list RS, št. 65/00 in 47/15), ki v prilogi 2 določa namen, vsebino zbirke, upravičence in roke hrambe za zbirko.

Del iz Priloge zbirk podatkov eZdravja Zakona o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva, ki podrobneje opredeljuje zbirko eRecept

Namen zbirke

Zdravstvena oskrba glede predpisovanja in izdaje zdravila in živila, predpisane na recept v elektronski obliki in na papirju. Izvajanje obveznega zdravstvenega zavarovanja, vključno z ugotavljanjem in uveljavljanjem povračila škode in drugih stroškov s strani ZZZS, ter za izvajanje nalog ZZZS v skladu z zakonom, ki ureja zdravila.

Vsebina zbirke

Pacientovi identifikacijski in statusni podatki:

- osebno ime,
- naslov stalnega in začasnega prebivališča,
- spol,
- EMŠO,
- ZZZS številka zavarovane osebe,
- podatki o zdravstvenem zavarovanju,
- kontaktni podatki (na primer telefon telefonska številka, elektronski naslov),
- davčna številka (za namen preverjanja istovetnosti in pooblastil pri dostopu do podatkov),
- datum rojstva,
- podatki o pooblaščenih osebah, ki jo določi pacient:
  - osebno ime,
  - EMŠO oziroma datum rojstva, če posameznik nima določene EMŠO,
  - ZZZS številka,
  - naslov stalnega in začasnega prebivališča,
  - razmerje do pacienta,

- kontaktni podatki (na primer telefonska številka, elektronski naslov),
- davčna številka (za namen preverjanja istovetnosti in pooblastil pri dostopu do podatkov).

Podatki o predpisu zdravila:

- evidenčna številka predpisa in paketa predpisa,
- način doplačila,
- plačnik,
- razlog obravnave,
- podatki o zdravniku predpisovalcu (osebno ime, številka zdravstvenega delavca, status zdravnika, poklicna kvalifikacija z vrsto specializacije, kontaktni podatki),
- podatki o izvajalcu zdravstvene dejavnosti,
- identifikator in ime predpisanega zdravila (nacionalni identifikator za industrijska zdravila, identifikator za galenska zdravila, magistralna zdravila, lastniško in/ali splošno ime zdravila, EAN oznaka, ATC oznaka),
- vrsta recepta (zeleni, beli, za osebno rabo),
- podatki o učinkovinah (koda učinkovine, ime učinkovine),
- tip recepta (obnovljivi, neobnovljivi),
- razred recepta (lastniško ime, magistralni pripravek, splošno ime),
- status recepta (npr. preverjen, predpisan, porabljen, delno porabljen, delno porabljen/razveljavljen, razveljavljen, zavrnilen, v pripravi, v izdajanju),
- datum in časi sprememb statusov,
- tip količine (npr. po pakiranju, po dnevih, po odmernih enotah),
- število predpisanih pakiranj zdravila,
- število dni jemanja predpisanih zdravil,
- navodilo pacientu,
- odmerek,
- enota odmerka,
- frekvenca jemanja,
- enota frekvence,
- receptura magistralnega zdravila,
- farmacevtska oblika,
- jakost,
- število osnovnih enot,
- način aplikacije,
- oznaka, ali je bila opravljena/odgovorjena konzultacija,
- vsebina konzultacije,
- oznake za prekoračitev maksimalnega odmerka,
- oznaka nujnosti,
- oznaka ne zamenjaj,
- opozorila farmacevtu («v roke zdravniku», »repetatur« in število ponovitev, »nujno«, »ne zamenjaj«, »nujno zdravljenje«),
- navodila farmacevtu,
- število vseh ponovitev,
- število preostalih ponovitev,
- tip terapije (npr. akutna, kronična),
- rizične skupine (npr. nosečnice, otroci, športniki, starostniki),
- alergije,
- diagnoza po MKB,
- interakcije zdravil (oznaka interakcij, ali so bile preverjene),
- seznam za preverjanje interakcij,
- stopnja interakcij pri preverjanju,
- datum in čas predpisa zdravila,
- datum in čas veljavnosti predpisa,
- elektronski podpis zdravnika,
- oznaka časovnega žiga,
- oznaka predpisa (pisno, elektronsko),
- podatki o izbrani lekarni,
- podatki o preklicu predpisa,
- podatki o zdravniku, ki je preklical predpis (osebno ime, številka zdravstvenega delavca, status zdravnika, kontaktni podatki),
- podatki o izvajalcu zdravstvene dejavnosti, iz katerega je bil narejen preklic predpisa,
- razlog preklica,
- podatki o omejitvi predpisovanja.

Podatki o izdaji zdravila:

- evidenčna številka izdaje in paketa izdaje,
- datum in čas izdaje zdravila,
- podatki o farmacevtu (osebno ime, številka zdravstvenega delavca, tip farmacevta, kontaktni podatki),
- podatki o lekarni in enoti lekarne (vključno s kontaktnimi podatki),
- podatki o osebi, ki je prevzela zdravila,
- identifikator in ime izdanega zdravila (nacionalni identifikator za industrijska zdravila, identifikator za galenska zdravila, magistralna zdravila, lastniško in splošno ime zdravila, EAN oznaka, ATC oznaka),
- število izdanih pakiranj zdravila,
- količina izdanega zdravila,
- vrsta izdaje (delno, v celoti),

- oznaka zamenjave zdravila,
- doziranje,
- enota doziranja,
- način aplikacije,
- podatki o preklicu izdaje,
- podatki o farmacevtu, ki je preklical izdajo (osebno ime, številka zdravstvenega delavca, kontaktni podatki),
- podatki o izvajalcu zdravstvene dejavnosti, iz katerega je bil narejen preklic
- razlog preklica,
- razred izdaje (lastniško ime, magistralni pripravek, splošno ime),
- interakcije zdravil (oznaka interakcij, ali so bile preverjene),
- seznam za preverjanje interakcij,
- stopnja interakcij pri preverjanju,
- oznaka paketa recepta,
- elektronski podpis farmacevta,
- oznaka časovnega žiga.

Podatki o predpisu zdravila in podatki o izdaji zdravila smiselno veljajo tudi za živila.

Kdo posreduje podatke v zbirko

Izvajalci, ki predpisujejo in izdajajo zdravila na recept.

Roki posredovanja podatkov v zbirko

Teškoče.

Upravičenci do podatkov iz zbirke

- Izvajalci, ki sodelujejo pri zdravstveni oskrbi pacienta.
- Pacient in od njega pooblaščen oseba.
- Uporabniki eZdravja.
- ZZS.

Način pridobivanja osebnih podatkov

Zbirka se brez plačila stroškov povezuje z naslednjimi zbirkami podatkov:

- Osnovna zdravstvena dokumentacija.
- CRPP.
- Evidenca uporabnikov eZdravja.

Ne glede na določbe zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov, lahko NIJZ pri pridobivanju osebnih podatkov za zbirko podatkov in ZZS pri pridobivanju osebnih podatkov iz zbirke podatkov uporabita isti povezovalni znak na način, da se za pridobitev osebnega podatka uporabi samo ta znak.

Rok hrambe podatkov v zbirki

Podatki se hranijo 5 let.

Roke za vključitev je določil Pravilnik o pogojih, rokih, načinu vključitve in uporabe eZdravja za obvezne uporabnike (Uradni list RS, št. 69/15), ki v prilogi določa naslednje roke za začetek uporabe storitve eRecept:

Tabela 1: Del iz Priloge zbirk podatkov eZdravja Zakona o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva, ki podrobneje opredeljuje zbirko eRecept

Informacijska storitev eZdravja	Obvezni uporabnik	Način vključitve in uporabe	Rok za vključitev
eRecept	Izvajalci zdravstvene dejavnosti, ki izvajajo storitve na primarni ravni zdravstvene dejavnosti v mreži javne zdravstvene službe	predpisovanje samo elektronskih receptov	2. november 2015
eRecept	Izvajalci zdravstvene dejavnosti, ki izvajajo storitve na sekundarni in terciarni ravni zdravstvene dejavnosti v mreži javne zdravstvene službe	predpisovanje samo elektronskih receptov pri predpisovanju zdravil na recept	1. februar 2016

Zasnova eRecepta

Storitev eRecept deluje na način, da zdravnik preko vnosne maske (ta je integrirana v obstoječe informacijske sisteme) tvori elektronske recepte, ki jih nato elektronsko podpiše s svojim kvalificiranim potrdilom. Predpisuje lahko zdravila iz centralne baze zdravil

(lastniško ime), zdravilo lahko izbere na podlagi generičnega predpisa, na voljo pa je tudi seznam magistralnih zdravil (ki pa je številčno omejen). Zdravnik lahko recepture za magistralna zdravila sicer vpisuje sam oz. jih popravlja. V naslednjem koraku se podatki o predpisu shranijo v centralni zbirki eRecept, od koder jih potem preberejo farmacevti v lekarnah ob obisku pacienta. Vsa komunikacija poteka na varen in zaščiten način.

Tehnični pogoji za začetek uporabe eRecepta

Recepte lahko predpisuje samo zdravnik. Posledično je treba zdravniku zagotoviti tri tehnične pogoje za začetek uporabe:

- ustrezno verzijo programske opreme, ki omogoča delo z eReceptom,
- kvalificirano digitalno potrdilo, izdano na ime zdravnika,
- urejene pravice v seznamu uporabnikov rešitev eZdravja (Varnostni shemi).

Verzijo programske opreme, ki omogoča elektronsko predpisovanje, zagotovi programerska hiša v okviru pogodbe o vzdrževanju (nadgradnja je bila financirana iz projekta eZdravje, delno financiranega iz evropskega socialnega sklada).

Kvalificirano digitalno potrdilo vsak zdravnik v javni zdravstveni mreži dobi že naloženega na svoji profesionalni kartici (v nadaljevanju: PK) izdajatelja ZZS, so pa za uporabo eRecepta dovoljena tudi vsa druga kvalificirana digitalna potrdila izdajateljev v Sloveniji. V kolikor zdravnik uporablja kvalificirano digitalno potrdilo iz PK (to se do začetka uporabe eRecepta še ni uporabljalo v nobeni informacijski rešitvi), ga je pred prvo uporabo potrebno odkleniti. Več o odklepanju kvalificiranega digitalnega potrdila in navodila za odklepanje najdete na <http://ca.zzs.si/aktivacija>.

Pravice za predpisovanje zdravil na elektronski način se uvažajo iz zbirke Evidenca gibanja zdravstvenih delavcev in mreže zdravstvenih zavodov (bolj znano pod imenom BPI - baza podatkov o izvajalcih) in iz baze pooblastil ZZS. Zdravnik mora imeti v bazi vpisano zaposlitev (oziroma pogodbeno delo) pri izvajalcu zdravstvene dejavnosti, pri katerem bo izdajal eRecepte. Kontrola pravic za predpisovanje zdravil se torej izvaja tudi na ustanovo, iz katere je predpisan recept. Ureditev podatkov v BPI (tudi za zdravnike, ki dežurajo, pogodbene sodelavce) je torej bistvena za to, da zdravnik lahko rešitev sploh uporablja.

V kolikor želi imeti zdravstveni zavod pravico dodeljevanja začasnih pravic za predpisovanje eRecepta (npr. za novo zaposlene, nadomeščanja), mora izvesti dva koraka (najprej papirnato pooblastilo, nato pa še elektronska vloga) za imenovanje **nadzornika pravic** v ustanovi. Ta ima potem pravico dodeliti začasne pravice (21 dni) uporabe za npr. novo zaposlenega zdravnika do ureditve pravic v BPI. Več na <http://www.ezdrav.si/uporabniska-navodila/>.

Funkcionalnosti eRecepta

Glavne funkcionalnosti eRecepta lahko povzamemo v naslednjih točkah:

- elektronsko predpisovanje zelenih in belih receptov,
- elektronsko podpisovanje »paketa« receptov,
- strukturiran predpis,
- predpis zdravila iz Centralne baze zdravil,
- vpogled v eRecepte pacienta,
- preverjanje interakcij,
- preverjanje kontraindikacij.

Zdravnik v primeru sočasno več predpisanih zdravil torej elektronsko ne podpisuje vsakega recepta, ampak paket receptov (vsa temu pacientu pri tem obisku predpisana zdravila). V kolikor pri tem uporablja profesionalno kartico ZZS, se za podpis identificira z 6-mest-

no številčno kodo (PIN-om), ki ga zdravnik nastavi ob odklepanju kvalificiranega digitalnega potrdila.

Novost je strukturiran predpis, v primeru ustrezne farmacevtske oblike in strukturiranega vnosa zdravniku pri izračunu ustreznega števila škatlic pomaga program z izračunom. Zdravilo se predpisuje na podlagi iskanja iz Centralne baze zdravil, katere upravljavec je ZZS, podatke v njej pa ažurirata tako ZZS kot JAZMP.

Za preverjanje interakcij in kontraindikacij se sistem povezuje z Lexicomp bazo (posledično so opozorila v angleščini). Pri preverjanju interakcij in kontraindikacij si zdravnik lahko sam nastavi raven resnosti, nad katero naj program zdravnika opozori. Interakcije se računajo med vsemi pari zdravil, ki so v paketu zdravil. Kontraindikacije se preverjajo za starostne skupine (dojenčki, malčki, otroci, starostniki), za nosečnice in doječe matere. Posebno opozorilo se izpiše v primeru, da zdravilo lahko na dopiškem testu povzroči pozitiven rezultat (podatke zagotavlja Slovenska antidopinška organizacija). Sistem zdravniku omogoča tudi elektronski dostop do navodila za uporabo zdravila in do dokumenta z glavnimi značilnostmi zdravila.

Tiskanje potrdila za pacienta je opsijsko, namenjeno pa je predvsem temu, da bo prehod na novi način predpisovanja zdravil lažji in manj opazen za paciente, ki so navajeni na to, da ob odhodu od zdravnika prejmejo papir. Na potrdilu je seznam vseh predpisanih zdravil za pacienta pri tem obisku vključno s črtno kodo. Na podlagi črtno kode lahko lekarna hitreje poišče ustrezen paket zdravil, ni pa seznam za izdajo zdravil obvezen. Seznam zdravil ni listina, na podlagi katere lekarna izda zdravila (torej ni zamenjava papirnatega recepta). V kolikor pacient seznam zdravil ima, naj bi farmacevt na njem označil, katera zdravila mu v lekarni še niso izdali (če mu niso izdali vseh zdravil iz seznama). Seznam je tako namenjen predvsem temu, da pacient ne pozabi dvigniti zdravil.

Pacient v lekarni predloži le kartico zdravstvenega zavarovanja za zeleni recept oz. se identificira za beli recept. Podatki o predpisanih zdravilih za pacienta se avtomatsko prenesejo na farmacevtov uporabniški vmesnik, kar pomeni, da podatkov iz receptov ni več treba pretipkavati. Čas, ki je bil sedaj namenjen administrativnim opravilom, lahko farmacevt sedaj nameni dodatnemu svetovanju pacientu oz. preverjanju interakcij in kontraindikacij (tudi farmacevt ima na voljo ista orodja kot zdravnik).

Dodatna možnost, ki jo sistem nudi, so konzultacije med farmacevtom in zdravnikom. Farmacevt lahko v primeru dodatnih vprašanj glede predpisa zdravila v sistem vpiše dodatno vprašanje, ki ga zdravnik odgovori, ko lahko. Spisek neodgovorjenih vprašanj se namreč zdravniku prikazuje v njegovem informacijskem sistemu. Vprašanje in odgovor se zabeležita v bazi pri točno tem receptu, kar pomeni, da obstaja sled komunikacije v zvezi s tem receptom.

Pri obnovljivih eReceptih, predpisanih elektronsko po 2. novembru 2015, lahko pacient ponovne izdaje prevzame v različnih lekarnah. To ne velja za obnovljive recepte, izdane pred tem datumom (za te bo moral pacient še zmeraj v lekarno, ki hrani njegov papirnat recept).

Zdravnik torej:

- zdravila predpisuje samo preko sistema eRecept (brez papirnatih obrazcev),
- za posebne primere (obiski na domu, posebni recepti, osebna raba, nedostopnost sistema eRecept) predpisuje še vedno na papirnatem obrazcu,
- za recepte z oznako "nujno" poleg vpisa v elektronsko evidenco receptov (v nadaljevanju: EER) nujno izda še

Slika 1. Proces predpisovanja zdravil na recept.

- kopijo papirnatega recepta¹ (na enak način, kot je bilo izvedeno tiskanje v času vzporedne faze),
- v ambulanti lahko pacientu natisnejo seznam predpisanih zdravil pri tem obisku.

Vsak predpis torej zdravnik naredi samo po eni poti: ali v sistem eRecept ali na papirnati obrazec. Izjema od tega pravila so recepti z oznako nujno, ki se predpišejo elektronsko in natisnejo na papirnati obrazec (na obrazcu je natisnjena tudi številka elektronskega predpisa recepta).

Postopki v primeru nedelovanja eRecepta

Možni scenariji v primeru nedelovanja :

- Zdravnik nima povezave do sistema eRecepta. Zdravnik predpiše zdravilo na papirnati recept brez vpisa v eRecept. V lekarni imajo dostop do sistema eRecept. Lekarna izda zdravilo in v eRecept zapiše izdajo brez ePredpisa. Scenarij je identičen scenariju, ko zdravnik ne uporablja sistema eRecept.
- Zdravnik in lekarna nimata povezave do sistema eRecepta. Zdravnik predpiše zdravilo na papirnati recept brez vpisa v eRecept. V lekarni nimajo dostopa do sistema eRecept. Lekarna izda zdravilo na podlagi papirnatega obrazca in izdajo zabeleži v lokalni sistem. Ko se povezava z eReceptom v lekarni spet vzpostavi, se izvede asinhrono pošiljanje podatkov o izdajah iz lokalnega sistema v eRecept.
- Zdravnik ima povezavo do sistema eRecept, lekarna pa ne. Zdravnik predpiše zdravilo v eReceptu. V lekarni nimajo dostopa do sistema eRecept. Lekarna ne more dostopati do podatkov o predpisu in zdravila ne sme izdati. Če gre za nedelovanje lokalnega sistema, se pacienta usmeri v drugo lekarno. Če gre za nedelovanje centralnega sistema eRecept, pa pacienta prosimo, da počaka do ponovnega delovanja sistema. Za recepte, označene z oznako »nujno«, velja naslednja točka.
- Zdravnik ima povezavo do sistema eRecept, lekarna pa v trenutku obiska pacienta ne. Zdravnik predpiše zdravilo v EER, ki ga označi z oznako »nujno«. V lekarni nimajo dostopa do sistema eRecept, zato lekarna ne more dostopati do podatkov o predpisu. Lekarna izda zdravila na podlagi papirnatega obrazca z oznako »nujno« (farmacevt prepisuje tudi številke eRecepta –

ZP). Podatki se v tem primeru zapišejo v vrsto za pošiljanje, najkasneje ob koncu izmene (sicer pa takoj, ko začne eRecept iz lekarne ponovno delovati) farmacevt podpiše vse recepte, ti se pošljejo v eRecept.

Možnosti za pacienta

Z vzpostavljenim spletnim portalom zVEM bo pacient lahko pregledoval status vseh svojih elektronskih receptov preko spletne strani. Preko portala se bo lahko naročil tudi na elektronsko obveščanje (opomnik) pred iztekom veljavnosti predpisa zdravila (da ne bo pozabil zdravila v lekarni dvigniti).

Izkušnje

Po približno treh mesecih produkcijske uporabe lahko ugotovimo, da se na elektronski način predpiše že preko 60% receptov.

Po naših opažanjih se težave (relativno dolg čas vpisa recepta) pojavlja pretežno pri zdravnikih, ki se pred predpisovanjem eReceptov niso posluževali dela na računalniku v ambulanti.

Izbira zdravila v Centralni bazi zdravil (v nadaljevanju: CBZ) je v primerjavi s starim načinom občasno zamudnejša iz razloga, da v CBZ podatki o dejanski dostopnosti na trgu niso ažurni (v CBZ so tudi pakiranja, ki jih na trgu dejansko ni), posledično pa se ne da iz širokega nabora zdravil zdravniku prikazati le tiste, ki jih pacient na trgu res lahko dobi. Posledično to pomeni, da mora farmacevt dejansko izdano zdravilo večkrat popravljati oz. vpisati tisto pakiranje, ki dejansko na trgu je na voljo. Težavo bo lahko odpravilo le tesnejše sodelovanje z JAZMP, ki bo pri zagotavljanju ažurnosti teh podatkov igrala glavno vlogo.

Nekaj težav je bilo z zaklepanjem profesionalne kartice ob tem, da na rezervni kartici ni kvalificiranega digitalnega potrdila, kar pa bo ZZZS z uvedbo kvalificiranega potrdila tudi na rezervni kartici do konca leta 2016 odpravil – tudi rezervna kartica bo namreč vsebovala kvalificirano digitalno potrdilo in bo tako res uporabna za vse namene uporabe PK.

Nacionalni inštitut za javno zdravje je s 1. decembrom 2015 prevzel nadaljevanje izvajanja storitev eZdravje, med njimi tudi zagotavljanje delovanja eRecepta. V decembru 2015 je bila ustanovljena koordinacijska delovna skupina za eRecept, sestavljena iz predstavnikov vseh deležnikov v zdravstvu, ki bodo morebitne nadgradnje eRecepta in dodatne funkcionalnosti usklajeno načrtovali in potrjevali.

Pomoč

Za vse uporabnike, ki se srečujejo z vprašanji ali težavami pri uporabi, je organizirana enotna kontaktna točka, imenovana Prva raven podpore. Dostopni so na telefonski številki **080 24 45** ali na elektronski pošti podpora@ezdrav.si.

¹ Opisani primer zagotovi, da bo pacient lahko dvignil zdravilo za nujno zdravljenje tudi v primeru nedelovanja EER v trenutku, ko je prišel po njega v lekarno.

Sprememba listine Recept (Obr. Rp) in dopolnitev listine Delovni nalog (Obr. DN)

V Uradnem listu RS št. 1/16 z dne 8.1.2016 je bil objavljen Pravilnik o spremembah in dopolnitvi Pravilnika o obrazcih in listinah za uresničevanje obveznega zdravstvenega zavarovanja (v nadaljevanju: Pravilnik).

Pravilnik uvaja naslednje spremembe:

- dopolnitev 3. člena zaradi uvedbe elektronskega Recepta in elektronske Napotnice;
- spremembo listine Recept (Obr. Rp);
- dopolnitev listine Delovni nalog (Obr. DN).

Sprememba listine Recept (Obr. Rp) je potrebna zaradi spremembe številjenja oziroma črtne kode, saj je bilo ugotovljeno, da so v obtoku veljavni recepti s podvojenimi črtnimi kodami. Zato se s 1. majem 2016 ukinjajo vsi sedaj veljavni receptni obrazci Rp/03 in Rp/04. Nadomestil jih bo nov receptni obrazec Rp/05, ki vsebinsko ostaja enak, le oblikovno je spremenjen. Nova črtna koda je drugačna od sedanjih in omogoča kontrolo na podvojenost. Osební recept (210. člen Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja) ostaja enak.

V listini Delovni nalog je dopolnjena rubrika 6-vrsta storitve z novo točko: »5. Laboratorijske in druge storitve.« Zdravstveni zavodi, ki sami opravljajo laboratorijske preiskave (pregled krvi, urina, blata in podobno) in tudi izvajalci koncesionarji, ki teh storitev sicer ne opravljajo sami, vendar jih naročajo pri izvajalcu, s katerim imajo sklenjeno ustrezno pogodbo, naročajo le-te s svojimi listinami. Dopolnitev listine Delovni nalog pa je potrebna za primere, ko se izkaže potreba po drugih preiskavah materiala, kot so citološki, patohistološki, mikrobiološki in podobni materiali, ko je potreben le pregled vzorca oziroma materiala in ni potrebna prisotnost zavarovane osebe oziroma ni potreben neposreden stik z zavarovano osebo. Za pošiljanje materiala na tovrstne preglede se uporablja Delovni nalog in ne Napotnica, kot se je to v praksi dogajalo. Sprememba listine je usklajena tudi s 3. točko 2. člena Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki opredeljuje pojem delovnega naloga in tudi z 255. členom Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki določa, da se za napotitve pooblaščenega zdravnika na laboratorijske storitve, rentgenska slikanja, fizioterapevtske in logopedске storitve, na storitve, ki jih opravljajo psihologi, defektologi, ortopedagogi in za zdravljenje na domu, uporablja delovni nalog in ne napotnica.

Do sedaj veljavna listina Recept (z oznako Rp/03 in Rp/04) se lahko uporablja do 1. maja 2016, listina Delovni nalog (z oznako DN/03) pa do 30. septembra 2016.

Uredništvo

Vzorec receptnega obrazca.

1 – ZDRAVNIK
 osebni   številka zdravnika
 pooblaščen   nadomestni

2 – ŠTEVILKA IZVAJALCA

3 – ZAVAROVANA OSEBA
 (številka zavarovane osebe)   (datum rojstva – MM.LLLL)
 (enota ZZS zavarovanja / reg. št.)   (zavarovana podlagi)
 (ime)   M - 1   Ž - 2
 (ulica)
 pošta   kraj

PZZ
 šifra zavarovalnice   šifra zavarovanja   številka počte

4 – RAZLOG OBRAVNAVE
 1 – BOLEZEN (tudi preventivna)
 2 – POŠKOBA IZVEN DELA
 3 – POKLICNA BOLEZEN
 4 – POŠKOBA PRI DELU
 5 – POŠKOBA PO TRETJI OSEBI IZVEN DELA

5 – NAČIN DOPLAČILA
 1 – BREZ DOPLAČILA
 2 – ZAVAROVANA OSEBA
 3 – ZAVAROVALNICA

6 – TUJI ZAVAROVANEC
 (šifra države)
 (farmaceut)

Rp./ **ZZZS**

Žig izvajalca   (datum)   (podpis in imenki žig zdravnika)

Kontaktne podatke o zdravniku in izvajalcu
 (ime in priimek zdravnika, poklicne kvalifikacije)   (e-poštni naslov zdravnika)
 (telefonska številka)   (naslov)

Izdat in založeno: **ZZZS** – Obr. Rp/05   Ponatis prepovedan: CETS-GRAF, d.o.o., Celje

Nov korak k sistemskemu izboljšanju predpisovanja zdravil

Od maja 2011 so kazalniki kakovosti predpisovanja zdravil dostopni vsem zdravnikom družinske/ splošne medicine na spletnih straneh ZZS (www.zzs.si – poglavje Elektronske storitve ZZS / Kakovost predpisovanja zdravil v družinski medicini). Dva med njimi sta namenjena polifarmakoterapiji, ki tudi v Sloveniji narašča in je pogostejša v njenem vzhodnem delu. To sta kazalnik kakovosti sedem (KK7) in osem (KK8). Za posameznega zdravnika zaenkrat prikazujeta število zavarovanih oseb, ki jim je bilo v obdobju treh mesecev na ravni kemične podskupine, to je na 4. ravni ATC razvrstitve, predpisanih¹:

- 10 in več zdravilnih učinkovin (KK7),
- 5 do 9 zdravilnih učinkovin (KK8).

Tako izračunani podatki za Slovenijo kažejo, da je v zadnjem tromesečju leta 2010 prejelo 10 in več učinkovin 19.541 zavarovanih oseb, v enakem obdobju leta 2011 pa 20.739 zavarovanih oseb in leta 2014 že 22.708 zavarovanih oseb.

ZZS je na osnovi podatkov o predpisanih zdravilih², izkušenj iz tujine³ in ugotovitev iz nadzorov izvajalcev zdravstvenih storitev prišel do zaključka, da tudi v Sloveniji potrebujemo nov pristop k polifarmakoterapiji. Zdravstvo je namreč zapletena storitvena dejavnost, ki deluje v spremenljivem okolju, kjer na zdravnika in njegove odločitve o predpisovanju zdravil vplivajo številni dejavniki iz širšega in neposrednega zdravstvenega okolja. Učinkovit način obravnave farmakoterapije je vključitev farmacevta v pregled zdravil⁴⁻⁶.

V novembru leta 2012 je v Območni enoti Murska Sobota tako stekla razvojna naloga, ki je vključevala delo skupin kakovostnega predpisovanja zdravil in farmacevtskega svetovalca. Njen namen je bil s sodelovanjem dveh komplementarnih strok, medicine in farmacije, izboljšati varnost in učinkovitost zdravljenja z zdravili in s tem zagotoviti več zdravja za prebivalce območne enote ter povečati učinkovitost alokacije javnih sredstev za zdravstvo.

Skupine kakovostnega predpisovanja so se sestajale približno na dva meseca. Najprej je bila v obliki predavanja predstavljena osnovna tema kot strokovno teoretično izhodišče, ki je bilo v nadaljevanju povezano s prakso preko predstavitve primerov optimiziranja farmakoterapije. Namen sestankov je bil zlasti izmenjava znanja in izkušenj ter oblikovanje skupnih stališč skupine glede zdravljenja z zdravili.

Tedensko delo farmacevtskega svetovalca, specialista ali specializanta klinične farmacije, je potekalo v zdravstvenih domovih in v domovih starejših občanov. K njemu so izbrani osebni zdravniki po lastni presoji napotili bolnike s polifarmakoterapijo ali z vprašanji glede farmakoterapije. Farmacevtski svetovalec je nato pri bolniku opravil farmakoterapijski pregled in izdal mnenje, ki ga je poslal izbranemu osebnemu zdravniku.

Farmakoterapijski pregled je obsegal⁷:

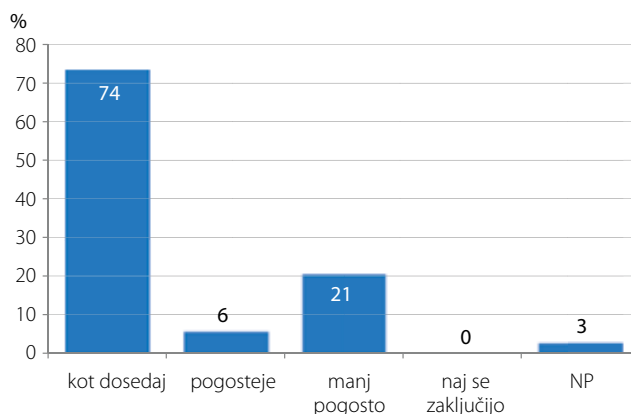
- pregled predpisanih zdravil glede na pričakovani odziv pri bolniku (ali je zdravilo učinkovito) in ob upoštevanju bolnikovih boleznih (npr. okvara ledvic, sladkorna bolezen),
- pregled predpisanih zdravil pri starostnikih glede na listo potencialno neprimernih zdravil za starostnike (PRISCUS lista),

- pregled odmerkov predpisanih zdravil, njihovega števila in časa dajanja, tudi glede na obroke hrane in ostala zdravila,
- pregled predpisanih zdravil glede na medsebojno nezdržljivost ali slabo združljivost ter glede na preobčutljivost,
- pregled klinično pomembnih interakcij med zdravili z bazo LexiComp On-line,
- pregled optimalnega kombiniranja zdravil in
- pregled stroškovne učinkovitosti predpisane zdraviljenja.

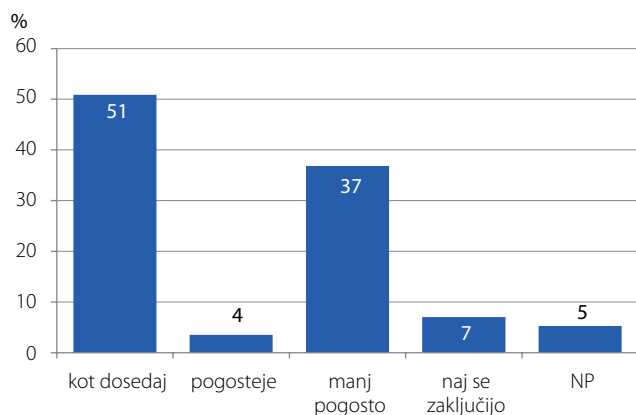
Po prejemu pisnega izvida farmakoterapijskega pregleda je zdravnik glede na poznavanje bolnika in svojo klinično presojo v dogovoru z bolnikom izvedel spremembe: prilagodil je odmerke in čas jemanja zdravil, zamenjal ali ukinil zdravila. V primeru nejasnosti ali različnih mnenj se je dodatno posvetoval s farmacevtskim svetovalcem.

Po zaključku prvega dela razvojne naloge v marcu 2014, se je vanjo vključil tudi Zdravstveni dom Ljubljana, v letu 2015 pa še Zdravstveni dom Idrija. Delo je ves čas potekalo na enak način. Do konca razvojne naloge so se skupine kakovostnega predpisovanja zdravil sestale 192-krat, farmacevtski svetovalci pa so v 1.097 ambulantah naredili 3.640 farmakoterapijskih pregledov. Podrobnejše analize še potekajo, jasno pa je, da so koristi takšnega načina dela na individualni ravni znatne. Tako je bilo na primer od novembra 2012 do decembra 2014 v 2.301 farmakoterapijskih pregledih ugotovljenih 741 interakcij med učinkovinami, kjer je hkratno predpisovanje kontraindicirano (LexiComp) in 4.639 interakcij med učinkovinami, ki so klinično pomembne (LexiComp). Med potekom razvojne naloge so zdravniki v vseh treh anketah z veliko večino razvojno nalogo podprli in izrazili željo po njenem nadaljevanju (sliki 1 in 2).

Zato so se konec leta 2015, ob zaključku razvojne naloge, partnerji v okviru Splošnega dogovora uskladili glede sistemske uvedbe takšnega načina dela. Že v letu 2016 bo tako farmacevtski svetovalec, ki bo po izobrazbi specialist klinični farmacevt, uveden v osnovno zdravstvo kot sodelavec izbranega osebnega zdravnika. Nadaljevalo se bo tudi delo skupin kakovostnega predpisovanja

Slika 1. Odgovori zdravnikov OE Murska Sobota konec leta 2015 na vprašanje ali naj se sestanki skupin kakovostnega predpisovanja zdravil nadaljujejo?

Slika 2. Odgovori zdravnikov ZD Ljubljana ob koncu leta 2015 na vprašanje ali naj se ambulate farmacevtskega svetovalca nadaljujejo.

zdravil. Novost bo v zdravstveni sistem uvedena postopno tako, da bodo v letu 2016 vključene območne enote Murska Sobota, Ljubljana, Maribor; v letu 2017 območne enote Kranj, Celje, Ravne na Koroškem in v letu 2018 območne enote Novo mesto, Krško, Nova Gorica, Koper. Za uvedbo dodatnega programa farmacevtskega svetovanja so namenjena tudi dodatna finančna sredstva.

Kot ves čas razvojne naloge, pričakujemo še naprej izvrstno sodelovanje z zdravniki na primarni ravni zdravstvenega varstva in kliničnimi farmacevti. Vsem sodelavcem v razvojni nalogi iskrena zahvala za opravljeno delo.

Jana Mrak,
Jurij Fürst,
Alenka Premuš Marušič,
Mojca Prislan

Literatura

1. Bagari Bizjak N, Fürst J, Kramberger B, Povše M, Mrak J. Kakovost predpisovanja v družinski medicini. *Recept* 2011; 9(1): 93 – 5.
2. Anon. Zdravila na recepte v obveznem zdravstvenem zavarovanju v letu 2011. *Recept* 2012; 1: 22 – 33.
3. Teichert M, vander Aalst A, de Wit H, Stroo M, De Smet P AGM. How useful are prescribing indicators based on the DU90% method to distinguish the quality of prescribing between pharmacotherapy audit meetings with different levels of functioning? *Eur J Clin Pharmacol* 2007; 63: 1171 – 77.
4. Gorard DA. Escalating polypharmacy. *Q J Med*, 2006; 99(11): 797 – 800.
5. Florentius SR, van Hulten R, Kramer M, van Dijk L, Heerdink ER, Leufkens HG et al. Which pharmacists contribute to high-level pharmacotherapy audit meetings with general practitioners? *Ann Pharmacother* 2006; 40(9): 1640 – 6.
6. Rolasson V, Vogt N. Reduction of Polypharmacy in the Elderly. A Systematic Review of the Role of the Pharmacist. *Drugs Aging* 2003; 20(11): 817 – 32.
7. Premuš Marušič A, Mrak J, Fürst J. Sodelovanje kliničnega farmacevta z družinskimi zdravniki – predstavitev modela v razvojni nalogi Skupine kakovostnega predpisovanja zdravil in Farmaceut – svetovalec. *Med Razgl* 2013; 52(51): 115 – 9.

Leto po uvedbi obnovljive naročilnice za medicinske pripomočke

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije je zato, da bi razbremenil zdravnike splošne in družinske medicine ter nekatere zdravnike specialiste, poenostavil uresničevanje pravic zavarovanih oseb do medicinskih pripomočkov. 1. oktobra 2014 je uvedel »obnovljivo naročilnico«. Obnovljiva naročilnica se uporablja za predpisovanje določenih vrst medicinskih pripomočkov pri zavarovanih osebah s stabilnim kroničnim zdravstvenim stanjem.

Zavarovana oseba prevzema medicinske pripomočke na podlagi predhodno izdane obnovljive naročilnice na vsake 3 mesece v obdobju 1 leta. Na obnovljivo naročilnico se lahko predpiše naslednje medicinske pripomočke:

- plenice, predloge, hlačne predloge za nego na domu (ne velja za navedene medicinske pripomočke, če se predpisujejo na zbirno naročilnico in za stalne urinske katetre in urinske vrečke),
- urinske katetre za 1x uporabo,
- urinal kondome in zbiralnik za seč,
- medicinske pripomočke za nego izločilne stome (razen irigatorja) in nesterilne komprese za nego stome,
- medicinske pripomočke potrošnega značaja pri zdravljenju sladkorne bolezni.

Natančen seznam vrst medicinskih pripomočkov, ki se lahko predpisujejo na obnovljivo naročilnico, je razviden na spletni strani ZZS <https://partner.zzs.si> (poglavje Medicinski pripomočki / Predpisovanje / Seznam...).

Ob uvedbi obnovljive naročilnice je bilo načrtovano, da se bo število vseh izdanih naročilnic v nekaj letih zmanjšalo za 100.000. Na podlagi podatkov o izdanih obnovljivih naročilnicah v letu 2015 ugotavljamo, da je bilo teh izdanih 32.333. V okviru posameznih skupin medicinskih pripomočkov, iz katerih se določene vrste medicinskih pripomočkov lahko predpisujejo na obnovljivo naročilnico, je bilo izdanih od 11 % do 14 % obnovljivih naročilnic, če te primerjamo s številom vseh izdanih naročilnic za določeno skupino (glej tabelo).

Tabela. Število izdanih naročilnic po skupinah medicinskih pripomočkov v letu 2015.

Šifra skupine MP	Naziv skupine medicinskih pripomočkov	Število vseh izdanih naročilnic	Število izdanih obnovljivih naročilnic v vseh naročilnicah	Delež (%) obnovljivih naročilnic v vseh naročilnicah
10	Pripomočki pri umetno izpeljanem črevesju	14.206	1.674	11,78
11	Pripomočki pri težavah z odvajanjem seča	143.983*	15.017	10,43*
12	Pripomočki pri zdravljenju sladkorne bolezni	113.561	15.642	13,77
Skupaj		271.750	32.333	11,90

* če upoštevamo, da se na obnovljivo naročilnico ne predpisujejo določeni medicinski pripomočki iz te skupine (tisti na zbirno naročilnico in stalni urinski katetri) je bilo skupaj izdanih 133.147 naročilnic, kar pomeni, da je delež izdanih obnovljivih naročilnic 11,28%

Vir: ZZS, Aplikacija medicinski pripomočki.

Po prvem letu od uvedbe obnovljive naročilnice tako ugotavljamo, da se nekateri zdravniki še vedno ne odločajo za izdajo obnovljive naročilnice, kljub temu, da izdaja le-te predstavlja razbremenitev zdravnikov, saj je zagotavlja, da bodo pacienti manjkrat obiskali zdravnike.

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije zato predlaga, da se osebni zdravniki in pooblaščen napotni zdravniki v primerih zavarovanih oseb, ki stalno uporabljajo medicinske pripomočke in imajo stabilno zdravstveno stanje, odločijo za izdajo obnovljive naročilnice.

Uvedba obnovljive naročilnice pomeni tudi enega izmed ukrepov, ki jih je Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije uvedel s ciljem odprave oz. zmanjšanja administrativnih omejitev na področju uveljavljanja pravic zavarovanih oseb iz obveznega zdravstvenega zavarovanja.

Alenka Franko Hren

Ste prejeli bilten Recept na napačen poštni naslov ali ga celo niste prejeli?

– pojasnilo zdravnikom o distribuciji tiskane izdaje biltena Recept –

Zdravnike, prejemnike tiskane izdaje biltena Recept obveščamo, da občasno opažamo težave pri pošiljanju biltena na pravilni poštni naslov. Pri izdaji pretekle številke smo namreč zabeležili 36 tovrstnih primerov, zato vas prosimo tudi za vaše sodelovanje pri odpravljanju teh težav in vam posredujemo naslednje pojasnilo.

Bilten Recept je večinoma namenjen zdravnikom, pri čemer se zaradi omejene naklade odločamo, da ga posredujemo brezplačno praviloma vsem zdravnikom, ki so v zadnjem letu dni predpisali več kot 68 receptov v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja. Podatke o poštnem naslovu zdravnikovega delovišča, na katerega odpošljemo bilten Recept pridobivamo neposredno iz Baze podatkov izvajalcev, ki jo upravlja Nacionalni inštitut za javno zdravje. Pri tem prihaja v manjšem obsegu tudi do napak in nepravilnosti, ki so posledica neuskkljenosti naslovov zaradi spremembe zaposlitve, upokojitve ali t.i. kroženja zdravnikov pri opravljanju specializacije. Napake se večinoma pojavljajo pri podatkih bolnišnic in zdravstvenih domov. Najpogostejše napake se pojavijo:

- pri zdravnikih, ki imajo več zaposlitev;
- pri zdravnikih, ki opravljajo specializacijo in so na t. i. kroženju;

- pri upokojenih zdravnikih, ki so zaposleni pogodbeno;
- pri zasebnikih zaradi spremembe statusa ali naslova izvajalca zdravstvenih storitev.

Zato vas prosimo, da tudi sami opozorite kadrovsko službo vašega delodajalca, da čimbolj ažurno sporoča spremembe zaposlitev (predvsem odjave) na območne enote Nacionalnega inštituta za javno zdravje v Celju, Kopru, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, Novi Gorici, Novem mestu in Ravnah na Koroškem, kjer bodo podatke o zaposlitvah zdravnikov posodobili skladno z dejanskim stanjem. Le tako bomo lahko dosegli, da bodo podatki v Bazi podatkov izvajalcev kakovostnejši in se tako izognili nepotrebnim nevšečnostim, ki nastanejo zaradi napačnega pošiljanja biltenov.

V vsakem primeru pa vam omogočamo dostop do biltena Recept tudi v elektronski obliki, in sicer na spletni strani ZZS: <http://www.zzss.si/egradiva> (v seznamu gradiv poiščite Recept).

Za vaše razumevanje in sodelovanje se vam zahvaljujemo!

Uredništvo

Založnik in izdajatelj:

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije,
Miklošičeva cesta 24, Ljubljana

Za izdajatelja:

Samo Fakin, generalni direktor

Uredniški odbor:

Jurij Fürst, Rozeta Hafner, Majda Povše,
Damjan Kos, Alenka Marič-Cevzar,
Jure Mikolič, Ksenija Oman, Vita Samaluk,
Tonka Susič-Poplas

Urednik:

Jurij Fürst
jurij.furst@zzzs.si

Grafična zasnova in prelom:

Danila Perhavec

Tisk:

Tiskarna Grafex, d. o. o.

Bilten Zavoda za zdravstveno zavarovanje
Slovenije o zdravilih iz obveznega
zdravstvenega zavarovanja

Izhaja:

v tiskani obliki najmanj enkrat letno

Namenjen je:

brezplačno vsem zdravnikom, ki predpisujejo
zdravila v breme obveznega zdravstvenega
zavarovanja, in lekarnam.

Dodatne tiskane izdave naročite na naslov:

ZZS – za uredništvo
Miklošičeva cesta 24
1507 Ljubljana
tel.: 01 30 77 541

Uredništvo:

Nataša Grosar
tel.: 01 30 77 541
faks: 01 23 12 182
e-pošta: natasa.grosar@zzzs.si

Seznam elektronskih gradiv
ZZS na spletni strani:

www.zzss.si/egradiva

Na tem naslovu se lahko naročite tudi na brezplačno in redno avtomatsko elektronsko obveščanje o vseh novostih v ceniku in listi zdravil, izdaji nove številke biltena Recept in drugih gradiv ZZS.

Naklada: 7.200
Ljubljana, marec 2016